

Šiame numery

Pora krūptelėjimų muzikiniu reikalu.
Lietuvos istorijos šaltinių leidimas.
A. Landsbergio stebuklingieji vaidinimai.
Hugo von Hofmannstahl poezija.
Apie J. Maritain, G. Marcel ir F. Mauriac.
Pagrėbstai.
Spygliai ir dygliai.

Kertinė paraštė

Pora krūptelėjimų muzikiniu reikalu

Pasaulyje esame apsišaukę dainingiausia tauta. Ir patys tuo beveik tikime, užsimerkdami prieš ką kita liudijantią dabartį. Tai kurgi tie gausūs ir pajėgūs mūsų kolonijų chorai? Kurgi ta į mūsų gerųjų solistų koncertus netelpanti publika? Kurgi naujos lietuviškosios operos, metal po metų vis pastatomos operinėje Chicagoje? Kurgi planai ir paruoša penktajai dainų šventei Išeivijoje?

Mums atrodo, kad žmonių, savo kūryba galinčių tiegiama atsakyti į šiuos grėsmingus klausimus, mūsų dar netrūksta. Trūksta tik kultūrinė veikla besirūpinančių institucijų, trūksta veiklių kultūrinės srities planuotojų, tiek realistų, tiek vizionierių.

Beveik tikra, jog 1974 metais ne kartą spaudoje ir įvairiuose susirinkimuose minėsimie mūsų egzodo iš tėvynės 30 metų sukaktį. Pakiliai bus kalbama apie lietuviškos išlaikymą, net bus giriamasi jos gyvatingumu Išeivijoje. Bet ar bus teisinga taip rašyti ir taip kalbėti, kai su kaktuviniiais metais tas gyvatingumas nebus paliudytas nei dainų švente, nei nauja lietuviška opera, nei beveik jau pamirštųjų kultūros kongresų nauju blykstelėjimu.

Turint galvoje dainą, 1974 metais suelina neužmirština 50 metų sukaktis nuo pirmosios Lietuvių dainų šventės 1924 metais Kaune. Argi šiais metais nebūtų buvęs pats didingiausias tos sukakties minėjimas visos Išeivijos dainų šventė Chicagoje. Bet niekur nieko negirdėt, kad kas nors būtų buvę ta kryptimi planuoti bei daryti. O dabar ką nors pradėti, aišku, jau yra per vėlu.

Didelė mūsų nelaimė, kad mes kultūrinio gyvenimo ir jo viešųjų apraiškų pulso nesugebame išlaikyti diena iš dienos, metal iš metų lygiai stipraus ir aktyvaus. Tautinių šokių ar dainų šventės proga mes tą pulso plakimą pakeliame beveik iki sprogo, bet, iškilmei pasibaigus,

puleas vėl ilgam laikui nukrinta iki vos apčiuopiamo plazdėjimo. Pabundam ir vėl, kada jau geram šoktelėjimui pasiruošti ir laiko būna per mažai; viskas tada atliekama didžiausioje įtampoje ir atliekama tik šiaip taip. To neatsitiktų, jeigu kultūrinio gyvenimo išorinių apraiškų planuotojai (argi tokių mūsųose operinėje Chicagoje? Kurgi planai ir paruoša penktajai dainų šventei Išeivijoje?) anot to posakio, lėtai, bet užtikrintai metal po metų dirbtų, neatleisdami vadžių.

Šiais metais, atrodo, jau pramiogojam ir savo egzodo 30 metų sukaktį ir Dainų švenčių 50 metų sukaktį. Bet dar nevēlu atsigriežti bent ateinančiais, 1975 metais. O su kaktuvinė proga taipgi yra didžiai reikšminga ir svarbi ne vien Išeivijai bet ir visai lietuvių tautai: tai mūsų genialaus muziko ir tapytojo Mikalojaus K. Čiurlionio šimtametė gimimo sukaktis. Okupuotoje tėvynėje pasilikusieji visa tai minės koncertais, akademijomis, studijiniais leidiniais, monografijomis ir daug kuo kitu, kiek tik sąlygos ir okupantas leis. Gražu būtų, kad pro šimtametę Čiurlionio sukaktį ir Išeivija nepraeitų negirdomais.

Tad kodėl nesuruošti 1975 metais Išeivijos dainų šventės, ją dedikuojant didžiojo Čiurlionio atminimui! Kodėl nesurengti Čiurlionio simfoninių, kamerinių ir vokaliųjų kūrinių grandiozinio koncerto! Sakysit, sunku ir neįmanoma. Bet jeigu vienų tik ateitininkų kongresas prieš kelis metus įstengė su pilnu simfoniniu orkestru, Vytautui Marijošui diriguojant, atlikti Čiurlionio didžiausią simfoninį veikalą „Jūrą“, kaip ką nors lygaus ar net didingesnio nesugebėtų visa Išeivija!

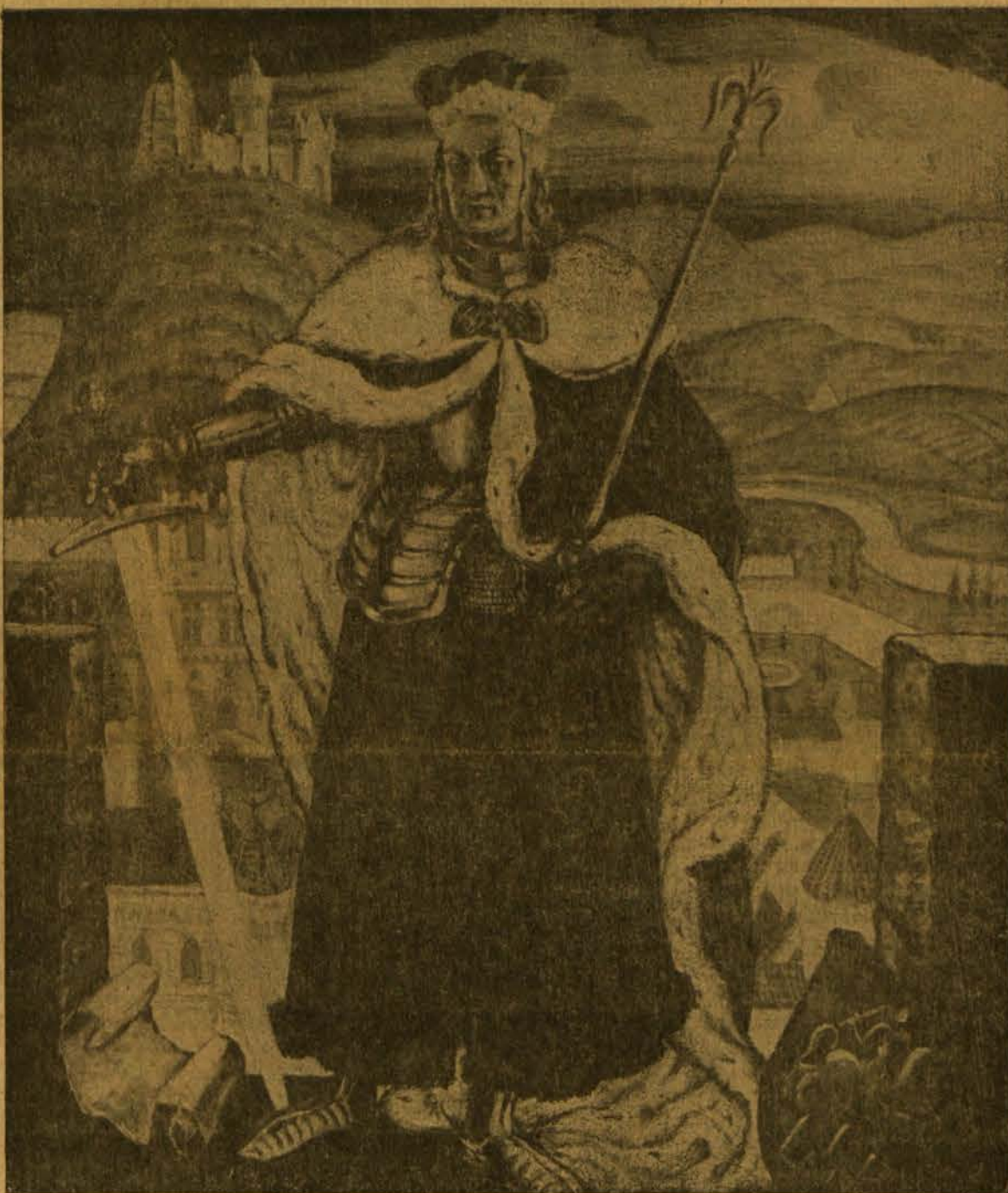
Žinoma, kad sugebėtų ir pulkiai atlikti, jeigu tik jos jėgos būtų palaimingai išbalansuotos tarp politinės ir kultūrinės veiklos. Žiūrėkit, kiek mes turime organizacinių, visus ir tuos pačius apjungiančių, centrinių veiksmų, kurie galvą guldė už politinius reikalus: Vilkas, Alta, Laisvės komitetas, Rezoliucijoms remti komitetas, Lietuvių Bendruomenė (pastaruoju metu taipgi labai supolitikėjusi), o kur dar įvairių partijų centrinės valdybos, jų žurnalai ir kt. Visai čia nespiktinam, kad jų tiek daug. Tegu tik juda, kruta ir ką nors mūsų tautos laisvei gero padaro. Bet kai politikos tiek daug, o centrinės kultūrinės veiklos institucijos nė vienos, kai nėra kas rūpintis ir kas planuoja kultūrinės apraiškas visos Išeivijos pločiu, kai nėra jokių balanso tarp dėmesio politikai ir tarp dėmesio kultūrinei

Problemos ir perspektyvos

PAULIUS RABIKAUSKAS

Pranešimas, skaitytas Lietuvių katalikų mokslo akademijos IX suvažiavime, Bostone, 1973 m. rugpjūčio 31 d.

Šia tema L.K.M. Akademijos suvažiavimuose ne kartą kalbėta. Jau I-jame Akademijos suvažiavime, 1933 m., kan. Pranas Penkauskas skaltė paskaitą „Lietuvos istorijos versmų leidimas“. Ją dabar visi galime lengvai rasti naujai perspausdintame „Suvažiavimo Darbu“ I-jame tome. Paskaitoje kan. Penkauskas gan plačiai ir konkrečiai išdėstė visą reikalą. Suminėję įvairių įžymių autorių, kaip Erasmo, Vives ir kitų, samprotavimus apie istorijos mokslo naudą ir svarbą, jis smulkiai apibūdina didžiulius Vakarų Europos tautų istorijos šaltinių rinkinius ir jų išleidimu besirūpinusius asmenis bei institucijas: nuo Mabillon'o Muratori'o, per Monumenta Germaniae Historica, iki Rusijos istorijos mecenato grafo Mikalojaus Rumiancovo parama veikusios carinėje Rusijoje Archeografinės kolegijos. Toliau vaizduoja mokslinį Lietuvos istorijos šaltinių leidimą praeityje, pradėtą pačių lietuvių, būtent pirmo kum. Motiejiaus Dogelio paruoštą Codex diplomaticus Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae. Gaila tik tai, kad jis ne viską spėjo išleisti; kaip tik III-sis serijos tomas, kuriame surinkti Lietuvos dokumentai, liko rankraštyje, vėliau patekusiam į Petrapilio Viešąją biblioteką. Daug ko Lietuvai liečiančio išleido lenkai, jų jau pereitame šimtmeityje įsteigtos mokslo institucijos: Krokuvos Mokslo draugija, 1872 m. tapusi Mokslo akademija; Osolinskių Institutas Lvove; Poznańs Mokslo draugija. Pavyzdžiui, Codex epistolaris Vitoldi, Magni Ducis Lithuaniae, išleistas 1882 m., yra ir šiandien nepamainomas šaltinių rinkinys Lietuvos istorikams. Daugiau privačia iniciatyva prieš maždaug 110 metų pasirodė 4 didžiuliai tomai A. Theinerio Vetera Monumenta Poloniae et Lithuaniae, be kurio neapsieina joks mūsų, ypač Bažnyčios istorijos tyrinėtojas. O Codex diplomaticus Ecclesiae cathedralis necnon dioeceseos Vilnensis yra lenkų mums duotas pulkus pavyzdys, kaip tokie leidiniai ir kitais atvejais galėtų atrodyti. Lietu-

Vsevolodas Dobužinskis

Vytautas Didysis

vą liečiančių šaltinių yra išleisti taip pat ir vokiečiai (ypač Scriptores rerum Prussicarum rinkinyje) ir rusai (Vilniuje veikusios Archeografinės komisijos rūpesčiu). Taigi, jau nemaža Lietuvos istorijos šaltinių išspausdinta, ypač iš atokesniojo mūsų krašto istorijos laikotarpio iki 16-jo amžiaus. Bet dar daug medžiagos tebėra rankraštyse, archyvuose; ji mažai kam žinoma, mažai kam teprieinama.

Kan. Penkauskas tuokart, baigdamas savo paskaitą, pabrėžė: „Lietuviško (mano pabrūkta) — P.R.) istorijos leidimo reikalo toliau atidėti nebegalima, nes jis jau ir šiandien darosi opus ir žada būti dar opesnis. Darbo iniciatyva ir jo suorganizavimas turėtų gulti ant visų se-

veiklai, darosi neįmanoma. Ir atrodo, kad mes amžių amžiais vis tuo pačiu sergame, jėgas ir visą išmintį atiduodami tik politikai, kultūros net nepasigėsdami, o kai būtinai reikėdavo suktūrėti, tai tą kultūrą skolindavomės iš kitų, prarasdami viską ir patys save.

Todėl ir krūptelėjam, žvilgtelėję į šiandieninę Išeivijos situaciją muzikinio ir bendrojo kultūrinio poreikio prasme. Atrodo, kad iš praeities mes dar nepasimokėm.

nesniųjų, jau priyrusių istorininkų pečių. Mūsų jaunųjų istorininkų skaičius auga ir, reikia tarti, auga. Kai kurie jų duoda labai daug vilčių atečiai. Visi jie kaip tik tikti šiam versmų leidimo darbui pagalbininkais senesnesiems...“ Patikime, mūsų krašto istorijos šaltinių leidimo reikalo toliau atidėti nebegalima, nes jis jau ir šiandien darosi opus ir žada būti dar opesnis. Darbo iniciatyva ir jo suorganizavimas turėtų gulti ant visų se-

Nuo tos paskaitos praėjo lygiai 40 metų. Tie jaunieji „istorininkai“, apie kuriuos tuomet kalbėjo kan. Penkauskas, šiandien arba jau išmirę arba sulaukę apie 70 m. amžiaus. Lietuvos istorijos šaltinių

platus ir planingo leidimo lig šiol nematėme. L.K.M. Akademija, tiesa, nepamiršo to reikalo; ji skatino ir rėmė Konst. Jablonskio 16 a. inventorių išleidimą; jos dalinai stipendijuojamas kun. dr. J. Totoraitis tyrinėjo lietuvišką medžiagą Vatikano archyvuose. Jei ne karas, okupacijos, tikriausiai būtume turėję ir daugiau tų pastangų vaisių. Bet ne vien karas ir kitos nelaimės čia kaltos. Mūsų krašte dar nebuvė to gilaus įsisąmoninimo, kad istorijos šaltinių kritiškas išleidimas yra vienas iš svarbiausių kultūringos ir savo didžią praeitį gerbiančios tautos uždavinys; nebuvo tos „tokiam darbui vadovauti rimčiausios ir atsakingos tautos institucijos“, kurios reikalavo kan. Penkauskas; net nepasiekta beveik visų Europos valstybių pavyzdžių — įsteigti kad ir nedidelį Lietuvos istorijos tyrinėjimo centrą Romoje, kur yra tiek daug medžiagos, liečiančios kiekvienos ilgesnės praeitį turėjusios Europos tautos istoriją. Olandai, danai, švedai, suomiai — tokios pat mažos valstybės kaip Lietuva, net daugiausia ne katalikų gyvenamos, tokius valstybės išlaikomus tyrinėjimo centrus arba institutus Romoje turėjo ir jebeturį; o ką jau kalbėti apie kitus didesnius ir katalikiškus kraštus. Tokio lietuviško centro Romoje anuomet nebuvo, šįandien mums skaudžiai atsiliepią. Jei tai būtų buvę mūsų atsakingų įstaigų laiku suprasta ir su atsidej-

mu įvykdyta, pastūniant į tokį centrą kokį geresnį kvalifikuotą istoriką, šiandien lenkai tarptautinėje plotmėje nebegalėtų savintis sau telsę būti ne tik Lenkijos, bet ir Lietuvos istorikais, ir dar blogiau, Lietuvos istoriją valduoti vien tik kaip Lenkijos istorijos dalį.

Ne daug kuo pasikeltė šiuo atžvilgiu padėtis ir po karo. Lietuvoje pasirodė pora geresnių istorikų ir kaimų inventorijų tomų ir dar vienas kitas mažesnės apimtys ir ribotos tematikos šaltinių rinkinys. Išėjo taip pat tokiu skambiu pavadinimu „Lietuvos istorijos šaltiniai“, bet, kaip jau ne kartą buvo pastebėta, jie nemokliškai išleisti, tendencingai atrinkti, tikros mūsų krašto istorijos visai neatspindi, o tik ją falsifikuoja.

Bendro, planingo, mokslinio, objektyvaus Lietuvos istorijos šaltinių leidimo lig šiol pačioje Lietuvoje nebuvo ir negirdėjau, kad toks dalykas būtų planuojamas. Ir jei jis ten būtų atliekamas, tiesos ieškančiam istorikui tai neduotų didelės naudos.

Tremtyje, kaip žinome, pirmasis, ėmęs Lietuvos istorijos šaltinių tyrinėjimo, buvo prof. Z. Ivinskis, jau 1949 m. tam tikslui atvykęs į Romą. Bet ir jam tuokart padėjo ne kokia aplama Lietuvos reikalais besirūpinanti institucija, o privatus asmuo, sutelkęs savo iniciatyvą tikrai labai kuklią jam paramą. Nežūrint to, archyvų peržiūrėjimo darbas sparčiai vyko, istorikų būrelis Romoje didėjo. Ir kai L.K.M. Akademija atgaivino savo veiklą, jos nariai istorikai nutarė imtis konkrečių užsieniuose esančių Lietuvos istorijos šaltinių išleidimo darbo. Kaip tik šia proga vykę pasitarimai davė pradžią pastoviai Istorijos mokslų sekcijai, kuri gali pasigirti savo 13 metų, pradžioje kiek gyvėne, vėliau, sekcijos nariams plačiau išsiskirsčius, daugiau formalia veikla. Tačiau gražiam planavimui ir sėkmingai pradėtam darbui pastojos kelią ta pati sena kliūtis: šiam reikalui medžiaginį pagrindą teikiančios mūsų institucijos nebuvimas. Pasiryžusioms leisti šaltinius teko patiems rūpintis savo pragyvenimu ir savanoriškai imtis nelengvo tekstų išleidimui paruošimo darbo. Jei būtų buvusi kokia institucija, kuri būtų užtikrinusi vieno kito istoriko išlaikymą, nei prof. Ivinskiui (kuris jau buvo įsigijęs Romoje savo butą) nebūtų reikėję ieškoti kitokių užsienio, ir gal dar kas kitas būtų galėję visiškai tam reikalui atsidėti. Bet, deja, to nebuvo! Paruošimo darbas slinko į priekį labai pamažu. Pagaliau, prieš dvejus metus galėjo pasirodyti I-sis „Fontes Historiae Lithuaniae“ tomas; Vilniaus ir Žemaičių vyskupo relikvijos.

Buvo labai įdomu patirti, kaip tą mūsų pirmąjį pasirodymą istorijos mokslo pasaulyje įvertins tos srities specialistai. Mus džiugiai nustebino istorijos mokslo žurnalu susidomėjimas mūsų leidiniu ir Reliacijų I-jo tomo recenzijų skelbimas. Lig šiol jau pasirodė daugiau 10 tokių recenzijų — visos svetimomis kalbomis, parašytos daugiausia pačių žurnalo parinktų autorių. Kai kurios iš jų išspausdintos svarbiuose tarptautiniuose arba pagrindiniuose kurios nors tautos žurnaluose; pvz., „Revue d'Histoire Ecclesiastique“ —

Istorijos šaltinių leidimas

Atkelta iš 1 psl.

pagrindinis Bažnyčios istorijos mokslų žurnalas visame pasaulyje (1972 m. 3-4 nr.), arba "Erasmus" — tarptautinis Vokietijoje leidžiamas humanistinių studijų apžvalga duodas žurnalas, arba "Revista Española de Derecho Canónico" — gerai žinomas ne tik Ispanijoje, bet ir už jos ribų kanonistinio žurnalo, arba plačiai recenziją įdėjęs Italijos istorijos žurnalas "Nuova Rivista Storica". Leidinių ypačiai domisi lenkai: Varšuvos universiteto profesorius, daug rašęs Bažnyčios istorijos, o ypačiai sektantų (arijonų, socinonų ir kitų) klausimais, prof. Janusz Tazbir, parašė išsamią recenziją svarbiausiam Lenkijos istorijos žurnale "Kwartalnik Historyczny" (1972 m. 4 nr.). Kiti du profesorai apšvietė parašyti panašias recenzijas, tai dr. Tadeusz Wasilewski, Varšuvos Istorijos instituto darbuotojas ir universitete dėstytojas, ir prof. dr. Adam Vetulani, dėstęs Krokuvoje universitete. Pažymėtina, kad visi šie trys profesorai dirba valstybinuose universitetuose. Bet ir Liubliūno Katalikų universiteto profesorius kun. dr. Bolesław Kumor parašė parengtą šį šaltinių leidinių.

Visi gerai atsiliepia apie išleistas reliacijas, įvertina pavartotą metodą. "Wydanio w w arcystarany sposoby" — "Jos išleistas kuo krūpėčiausiai" — rašo prof. J. Tazbir: "Šis leidimas yra pavyzdinis tiek tekstu parinkimu, tiek savo metodu" — rašo ispanas José Ignacio Tellechea Idigoras, Salamankos profesorius, pats išleides nemaža to paties laikotarpio šaltinių; "Šis tomas yra pavyzdingas savo tekstu perraišymu ir savo išnašomis" — pastebi vengras Lajos Pásztor, Vatikano archyvo archyvistas. Buvo išreikšta pagėdavinimui, kad būtų duotas trumpas Lietuvos istorijos įvadas. Lenkai kritikuoja, kam aprašymuose ir išnašose sulietuvintos pavardės ir vietovardžiai, nurodo trūkumų žemėlapiuose. Bet visi užbaigia linkėjimu, kad panašius būdus būtų leidžiami ir kiti serijos tomai. O minėtasis prof. Vetulani mums įteiktame savo recenzijos rankraštyje priduria: "Šis leidinys turi rasti vietą visose mūsų (t. y., Lenkijos) moksline bibliotekose".

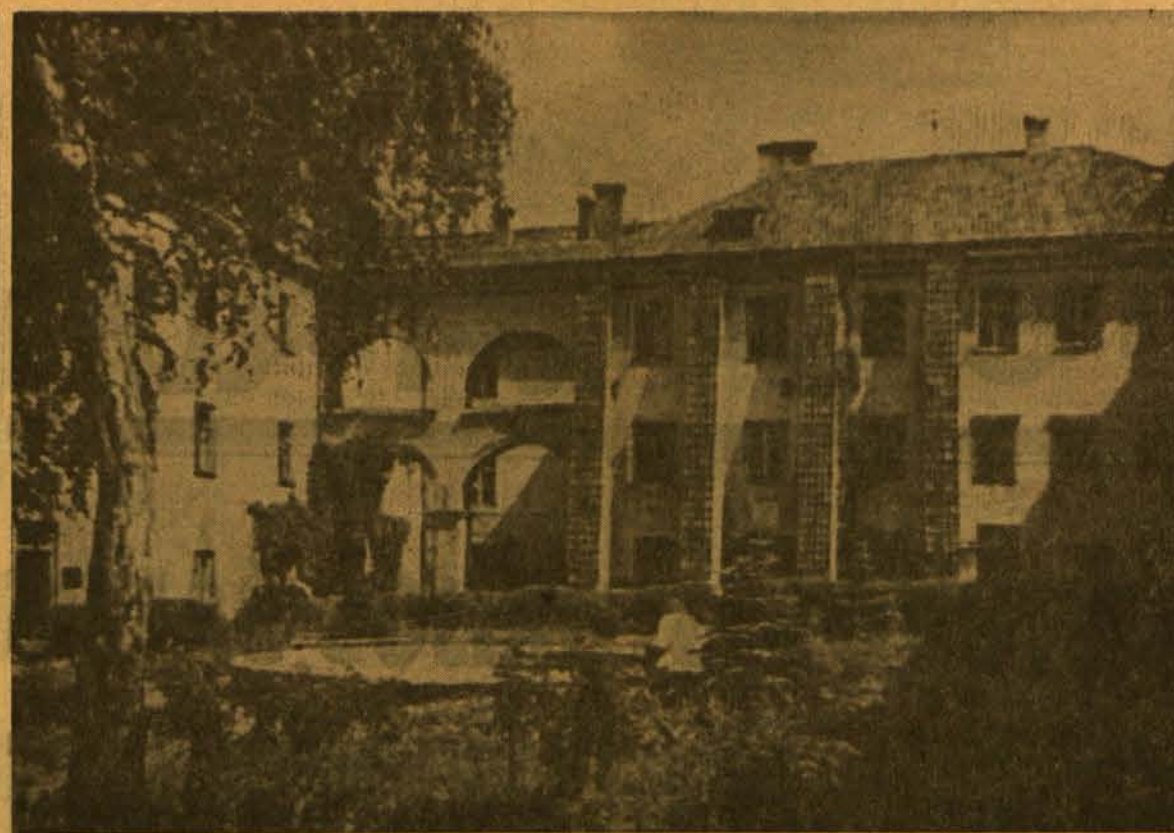
Taigi, pradžia, galima sakyti, padaryta nebloga. Leidinys pripažintas vertingu ir kitiems panašiams leidiniams pavyzdžiu. L.K.M. Akademija pirmą kartą per 50 savo gyvavimo metų buvo taip plačiai kitų tautų moksline literatūra paminėta. Bet kas toliau? — Žinoma, turi būti II-asis Reliacijų tomas, apimantis Smolensko, Livonijos, Lueko, Vygrų-Augustavo-Seinų, Mogiliavo ir Minsko vyskupų reliacijas. Tekstai jau seniai nurašyti. Kai kurioms vyskupijoms išnašos irgi bendradarbių jau padarytos. Visa medžiaga yra dabar pas mane. Ruošiu atskiras vyskupijoms istorinius įvadeus, patikrinu vyskupų sąrašus, peržiūriu istorines pastabas, suvienodinu jas; kartais tenka ir jas patikrinti, nauji pridėti, viską lo tyti kalboje perteikti. Visa tai atima nemaža laiko. O einant universitete pareigas, ten dėstant specialius dalykus, to laiko daug nelieta. Be to, ir lietuviškoje veikloje tai tas, tai kitas būtinai prašo kokio straipsnio, kurio — kaip esu įpratęs rašyti — per dieną kitą neparrašysi. Gal iki sekančios vasaros II-jo Reliacijų tomo rankraštis ir bus paruoštas spausdinti.

Ka veikia Romoje kiti mūsų istorikai? — Ir jie visi priversti imtis kitų darbų, ne tų, kurių jie patys ir mes norėtume, kadangi reikia iš ko nors pragyventi. Tačiau ir jie atliekama laiką aukoją Lietuvos istorijai. Tai čia esantieji: kun. lk. Rapolas Krasauskas ir T. Dr. Viktoras Gidžiūnas (nors gyvena Brooklyne, N. Y., bet aktyviai dalyvauja Istorijos mokslų sekcijos veikloje); iš Romoje dirbančiųjų: msgr.

dr. Paulius Jutulius ir kun. dr. Juozas Vaišnora. Msgr. Jutulius turi surinkęs geros medžiagos — žemėlapių, vyskupijų liečiančių dokumentų, į kurį įeina Babinovskio kodeksas; jis turi taip pat nurašęs visą eilę konsistorialinių procesų, skiriančių Lietuvai naujus vyskopus. Visai tai medžiagai išleisti reikės 4-5 tomų. L.K.M. Akademijos Istorijos mokslų sekcijai teks dėti visas pastangas, kad ši svarbi ir vertinga medžiaga neliktų vieno kurio asmens privačiame stalčiuje. Yra dar daug ir kitos išlestinios medžiagos, ypač iš vienuolių istorijos. Pirmoje eilėje įvairiopa medžiaga, liečianti senąjį Vilniaus universitetą, kai jam vadovavo Lietuvos jėzuitai. Netrukus (1979 m.) švėsime nuo universiteto įsteigimo 400 metų sukaktį. O jei kas paklaustų, kur rasti jo įsteigimo dokumentus — karaliaus ir popiežiaus privilegijas, — negalime parodyti nė vieno patikimų lietuvių išleisto jų teksto, kai lenkai juos yra išleide bent keturis sykus. Bet taip pat kiti jėzuitų kolegijų Kaune, Kėdainiuose, Pašausėje, Žadiškėse, Gardine, pranešimai, katalogai ir t. t. yra svarbi krašto istorijai medžiaga, kurią irgi reikėtų išleisti. Šalia jėzuitų ir kitos Lietuvos veiklos vienuolių, kaip pranciškonai, dominikonai ir kiti, galėtų duoti savo svarų įnašų.

Svarbiausias čia, man atrodo, klausimas yra: Ka daryti, kad šaltinių leidimas paspartėtų, neitų vien tik vėžio žingsniu? Manysčiau, kad čia yra labai svarbūs du dalykai: 1) Visų mūsų gilus įsisąmoninimas, jog šaltinių leidimas yra "viešas lietuviškas darbas ir reikalas", kaip prieš 40 metų pabrėžė kan. Penkauskas. Bendras visų lietuvių reikalas, o ne vieno kito keistulio, kaip kad dabar kartais atrodo. Tas reikalas turėtų rūpėti ne tik tai L.K.M. Akademijai, bet dar daugiau Pasaulinei Lietuvių Bendruomenei, ir Amerikos Lietuvių Tarybai, ir Vyriausiajam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui, ir Lietuvių Fondui, ir visoms kitoms bendroms lietuvių organizacijoms. Visi lietuviai turi prisidėti sudaryti sąlygas, kad galintieji tą darbą dirbtų tikrai galėtų jį dirbti. Juk kuomet kai kurios valstybės suprato, kad joms reikia pasigaminti atominių bombų, jos sudarė tiesiog pasakiškas sąlygas prie jų dirbantiems mokslininkams, ir savo tikslą greitai pasiekė. Pasakiškų sąlygų joks lietuvis istorikas nereikalauja, bet vis dėlto reikia bent tiek turėti, kad nereikėtų ieškotis kito darbo savęs išlaikymui. Lig šiol gi net ir popierių turėjo kiekvienas pats pirkti, nes, kiek buvo skiria I-jo Reliacijų tomo išleidimui, neužteko nė spausdintuvės sąskaitai apmokėti. Reikia mums visiems pagaliau suprasti, jog rimtai, moksliniu metodu išleisti istorijos šaltiniai yra mūsų tautos reikalas daug svarbesnis, daug giliau veikia ir ypačiai daug ilgiau išlieka darbas, kaip tautinės demonstracijos, šventės, meno paminklai ir pan., nors ir visa tai yra naudinga ir, kiek galima, neapleisti.

2) Antras labai svarbus dalykas yra tam darbiui pajėgų ir kompetentingų darbininkų suradimas. Mūsų istorikai sensta ir miršta. Tie, kuriuos aukščiau minėjau, visi yra pasiekę, kiti jau gerokai peržengio 60 m. amžiaus slenkstį. Aš pats irgi pamažu prie jo artėju. Yra vienas kitas iš jaunesniųjų, studijavęs istoriją, bet jų skaičius labai mažas. Pvz., Bažnyčios istorijos fakultete Romoje, netrukus po jo įsteigimo (įsteigtas 1932 m.), berods nuo 1935 m. pradėjo studijuoti ir lietuviai. Nuo tada iki 1955 m. be jokios prastės figūruodavo studentų tarpe kasmet bent po vieną lietuvišką pavarde, o nuo 1955 m. iki pat šios dienos nebuvo daugiau nė vieno lietuvių, nors tiek daug lietuvių gyvena užsieniuose ir čia aukštųjų mokslų, ir, be to, to fakulteto profesūra visą tą laiką buvo lietu-

Poeto Sarmbievičiaus vardo vienas iš senojo Vilniaus universiteto kiemų. Motiejus Kazimieras Sarmbievičius (1895-1940) buvo vienas iš žymiausių ano meto Europos poetų, rašiusių lotyniškai. Buvo jėzuitas kunigas, filosofas, retorikos bei teologijos profesorius Vilniaus universitete — akademijai, Sarmbievičius savo klasikinėje odėse apdainavo taipgi Vilnių, jo apylinkes, Trakus, Merkinę, Kėdainius, Dubysą, Birutės kalną Palangoje ir apimamą Lietuvos gamtą.

Aukso balsas Vakarų Europos literatūroje

Latvių rašytoja ir eseistė Zenta Maurina apie Rusijos dabartį Vladimiro Maksimovo kūryboje

Dr. Zentos Maurinos vardas Vakarų Europos literatūroje skamba aukso garsu. "Latvių rašytoja dr. Zenta Maurina be abejonės priklauso dabartinės žymiausioms eseistėms", tokį komentarą pareiškė Bavarijos radijofonas Miunchene. Panašų apibūdinimą pateikė ir Šveicarijos laikraštis Schweizer Rundschau. Rašytojas Hans Carossa apie Zentą Mauriną kūrė sako, kad kiekvienas jos puslapis ir sakinytis suteikia žmogaus sielai malonumą.

Zentos Maurinos vardas randamas visose didžiojo literatūros enciklopedijose. Vakarų Vokietijos vyriausybė rašytoją yra apdovanojusi aukščiausio laipsnio žymeniu — pirmojo laipsnio Didžiojo nuopelno kryžiumi.

Zentos Maurinos paskaitos, tiksliau sakant — prakalbos, Vokietijoje, Šveicarijoje, Austrijoje ir Prancūzijoje sulaukė palankių komentarų. Auditorijos visuomet yra iki paskutinės vietos perpildytos. Syki net Stuttgarto univer-

siteto didžioji salė buvo per mažą, klausytojai sėdėjo ant laiptų ir šalinėse patalpose, kur jos kalbė buvo perduodama garsiakalbiais. Ir dabar Stuttgarto Hotel Herzog Christoph didžioji salė buvo kupina klausytojų. Rašytoja sutiko išsilydinti su giliu puokštėmis, dideliu autogramų prašytojų puikiu apstojus. Dr. Maurina kalbėjo apie rusų rašytoją Vladimiro Maksimovą, jo gyvenimą ir kūrybą. 1964 metais Maurina buvo pirmoji, kuri supažindino klausytojus su Solženicinu. Ir šį kartą ji buvo pirmoji, kuri supažindino čionykščius su Vladimiru Maksimovu. Tenka pasakyti, kad Maurinos specialybė yra rusų literatūra, uždraustoji šiandieninėje Rusijoje ir klasikinė praeities.

Literatūros istorikė Zenta Maurina minėjo septynis požymius, kurie šimtmėčiais jungia rusų literatūrą. Gyvenimo esmės ieškojimas, Dievo ieškojimas, abejonės ir jo paneigimas. Nusikal-

timas — kiekvienas turi būti atsakingas už tai, kas ant mūsų žemės įvyksta arba neįvyksta. Širdis, kaip emocinių jausmų simbolis, yra rusų intelektualui aukščiausia, nulemianti pakopa: Rusija, skirtingai nuo Vakarų Europos, nedavė nei vieno teoretiko. Menas menų principas Rusijoje buvo tik trumpą laiką žinomas. Rusų literatūra nagrinėjo socialias problemas, ne estetines. Vakarų rašytojai vis iš naujo grįžta prie antikinio pasaulio, apdainuoja Ifigeniją, Elektra, Antigonę, o antikinis pasaulis rusų literatūroje beveik visai nežinomas. Rusų rašytojas rašo gyvenimo kasdienybę, negatyvias jo puses ir problemas, pildamas jas savo vaizduote. Nurodant Rusijos gresiantį pavojų, cituoja Bakuniną (1840-1876): "Rusijos gaisras sukurvina liepsna įtikis visą Europą". Ir Aleksandras Hercenas sako: "Lai gyvuoją chaosas ir suirutė!"

Toliau Maurina nagrinėja Vladimiro Maksimovo trumpą gyvenimo kelią ir jo literatūrinę kūrybą. V. Maksimov gimė 1932 metais darbininkų šeimoje. Jo romano "Sutvėrimas per septynias dienas" skyriuje "Bepročių namas" yra širdį veriantys vaizdai, kur Sov. Sąjungos opozicija yra laikoma psichiniu ligoniu. Svarbiausias personažas yra degtinė — vodka, kuri lyg pilkta dvasia spaudžiasi į visą romaną. Po visų baisių, romanais baigiasi šventadienių ir tikėjimų į prisikėlimą. Romano herojus Laškov neša sąvą vaikaitį prieš tekančią saulę. Visame romane jaučiamas religingumas. Tikėjimas į Dievą

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-605 ir California
Pirmad., antr., ketvirt., penkt.,
6 iki 7:30 val. vakaro
Seštd. nuo 2 iki 3:30 val.
Trečd. ir penktad. uždaryta
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WA1brook 5-3048.

DR. S. GEŠTAUTAS
Nervų, emocinės, šeimoms problemos
2024 W. 71 Street
Valandos pagal susitarimą

DR. REGINALD CIENKUS
TEL. — 788-3980
GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill.
Pirmad., Antr., Ketv. ir Penktad.
2 val. popiet 1 iki 8 val. vakaro
Seštadienis 8:30 - 12 val. dieną
Emergency tel. — 788-3981

yra aukščiausias priesakas, komunizmas, kaip gyvenimo esmė, Sov. Sąjungoje nebūti visuomeninės reikšmės, Gimsta naujas žmogaus tipas, kuris, nežūrint persekiojimų, siekia savo kampeilio ir savo asmeninės laisvės.

Zentą Mauriną palygina Maksimovo romaną su Amerikos rašytojo Z. Bellow (gim. 1915 m.) kūriniu "Mister Zamlerio planetas". Kaip Maksimovo, taip ir Bellowo romane svarbiausias asmuo yra senas žmogus. Maksimovo romane senasis Laškov grįžta prie savo protėvių tikybos. Bellowo romane senasis vyras

yra artėjančios mirties beviltišku. Maksimovas vaizduoja pasibaisėtiną Rusijos kasdienybę, Bellow — amerikiečių gyvenimo tamsiąsias puses, Skirtumas: Bellowo kūriniai Amerikoje keletą kartų premijuoti, Maksimovo gi Sov. Sąjungoje uždrausti spausdinti ir pats autorius persekiojamas.

Dr. Maurinos atsisaukima "Zenta Maurina kviečia protestuoti prieš sovietų žiaurumus", išspausdino daug Vokietijos didžiųjų laikraščių.

(Nukelta į 7 psl.)

DR. ANNA BALIUNAS
KŲ, AUSŲ, NOSIES, GERKLES LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
DR. FANG C. LU
Akuserija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road, (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 83 Pl., Justice, IL, 599-0500
Pirmą ligonius pagal susitarimą, jei neatliepia, skambinti 374-8012

DR. G. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠLAUPIMO TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Route 58 — Elgin Illinois

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 7 popiet, antr., penkt., 1-5 trečd. ir sešt. tik susitarima.
Dr. Ant. Rudoko kabineta peršėm

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antr., ir penktad. 10-4, seštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. — GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 3-0001.

TEL. — RE 8-5393
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akty Ligos
8907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKIA
VAIKŲ LIGOS
2858 West 63rd Street

Pirmad., antr., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., seštad. nuo 1 iki 4 val.
Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 8-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečd. ir seštad. uždaryta

DR. K. A. V. JUČAS
Board Eligible
American Board of Dermatology
SPECIALYBĖ ODOŠ LIGOS IR CHIRURGIJA
6324 North Milwaukee Avenue
Tel. 763-3310 266-8068

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečd. ir seštad. tik susitarima.
Tel. ofiso ir buto OLYmpe 2-4159

DR. P. KISIILIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečdadienius
Seštadienis 12 iki 4 val. popiet
Tel. ofiso PR 6-6446

DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet, Trečd. ir seštad. pagal susitarimą
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141; namų 658-4554
Val.: pirm. antr. ketv. 2-5 ir 6-8
penktad. 2-5 sešt. pagal susitarimą

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUŠ
(Lietuvės gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. pirmad. antr., ketvirtad. ir penktad. nuo 12 val. p. p. 6-8 val. vak. Seštad. 12 val. p. p. 1-4 val. uždaryta

DR. NINA KRAUČEL
KRIAUGELIONAITĖ
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Avenue
Tel. WA 5-2670, nestalioješiam kam binti 4471-0225. Valandos pagal susitarimą.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 5 v. popiet. Trečd. ir seštad. nuo 10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rezid. telef. — 439-2919

Ofiso HE 4-1818. Rez. PR 8-8807
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: pirmad., antr., ketv. ir penkt. nuo 3 iki 7 val. p. p.
Tik susitarima.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis, Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečd.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antr., antr., ketv. ir penktad. nuo 1-4 popiet ir ketvirtad. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5549

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 5-4410
Rezid. GR 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 9 val. vak. antr. ir penkt. nuo 1-5 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.
DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 69th St.
Tel. PROspect 8-1223

Ofiso val.: Pirm., antr., trečd. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Seštad. 2-4 val. popiet ir kita laiku pagal susitarimą.
Ofs. tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad. 2-4 ir 6-8. Trečd. ir seštad. uždaryta.
Tel. PROspect 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: Pirmad. 6-8 p. p. antrad. 2-5 p. p. penktad. ir seštad. 2-4 p. p. Kitom dienom tik skubiu paliku susitarima.
Tel. Ofiso PR 6-6446

DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet, Trečd. ir seštad. pagal susitarimą
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road

Ofiso tel. 767-2141; namų 658-4554
Val.: pirm. antr. ketv. 2-5 ir 6-8
penktad. 2-5 sešt. pagal susitarimą

Pasinandokite Draugo "Classified" skvrimui

Šv. Kazimieras ateina į sceną

Du stebuklingieji Algirdo Landsbergio vaidinimai

PR. VISVYDAS

* Algirdas Landsbergis, *VEJAS GLUOSNIUOSE / GLUOSNIAI VEJUJE*. Du stebuklingi vaidinimai. Išleido Algimanto Mackaus Knygų leidimo fondas. 1973 m. Spaudė Morkūno spaustuvė. Aplanas Zitos Sodeikienės. Leidinys 128 psl. kietais viršeliais, kaina \$5.00, gaunamas ir "Drauge".

Nonnalai kiekviena teatrinė naujiena debiutuota scenoje. Iš-eivinėjimėis sąlygomis, kai nėra pastatytų teatrų, premjera dažniausiai įvyksta knygoje.

Štai į dramaturgo Algirdo Landsbergio knygos "Vėjas gluosniuose/Gluosniai vėjyje" sceną iš ankstybių atskrenda mūsų tautos globėjas Šv. Kazimieras su savo patylovu angelu. Atskrenda su specialia misija — įvykdyti stebuklą — apginti lietuvius — lenkų negausią armiją nuo didžiulės rusų kariuomenės. Laikas — mūsų išvakarėse XVI a. Vieta — pilaitė Rusijos pasienyje. Veikėjai: šalia Kazimiero ir angelo, — karalius Zigmantas Augustas, didikas, plikbajoris, kareiviai, ponios, ponai, virtuvės darbininkės ir kt.

Temos interpretavimui A. Landsbergis imasi originalaus būdo — sukuria du vaidinimus, kurie sudaro dichotominį vienetą. Kiekviename parodymas visiškai skirtingas Kazimieras, skirtingas angelas, skirtingi ir kiti veikėjai, taip pat skirtinga moralinė bei filosofinė būsena. Vaidinimai ne tik originalūs savo struktūra, bet drauge išsiskiria ir gabių tautosakos panaudojimu, sceniškumu, aktualumu, dinamiškais dialogais. Taigi su dainuojančiais vėjais ir gluosniais, su filosofuojančiais Kazimierais ir angelais A. Landsbergis turi pavyko atskleisti naują lapą lietuvių sceninėje literatūroje.

"Tiesa yra reliatyvi", pabrėždavo apodemas teatro įkvėpėjas Luigi Pirandello, nuolat kurdamas tiesos sąlygiškumo nuotakas teatre. Jo metodas ir vadinamas "Teatro della specchio" (Veidrodžių teatru)

Savo ruožtu ir A. Landsbergis žiūri į realybę pro sąlygiškumo stiklą. Pasaulis gali būti skaidrus, slėdinas grožio, jei mes turėsime pakankamai sveikatos ir noro juo džiaugtis, už jį kovoti. (Vėjas gluosniuose). Tačiau ir tokiu atveju likiminė ironija dažnai sugriauja gražiausias laimės prosvaites. Iš kitos pusės, pasaulis bus rūškanas, su dūžtančiom iluzijom ir mirties šešėliais, jei mūsų dvasinis būvis bus sujauktas, pesimistinis.

A. Landsbergis griežtai galvos neguldo nei už viena, nei už kita samprata. Jis leidžia savo filosofuojantiems charakteriams išsamiai apie tai pakalbėti. Vis dėlto jie nieko galutinai neišprendžia. Paslapties gija vingiuoja per abu vaidinimus. Tikrovė pinama su iliuzija. Būdėjimas su sapnu. Veikla su melancholija. Optimizmas su neviltimi. Tikėjimas su nihilizmu. Gana glaudžiai visa tai angelui apibūdina pirmo vaidinimo Kazimieras (vadiname Kazimieras I): "Dievo pasaulis palieka paslaptingame aiškume". Todėl ir norisi dartinį A. Landsbergio teatrą vadinti "paslaptingo aiškumo teatru".

Aiškindami mūsų žemės paslaptis, abu vaidinimai dažnai vienas kitą papildo. Kaip minėjau, Šv. Kazimiero interpretacijai suteikiama dvejopa galimybė.

Algirdas Landsbergis

Nuotrauka Vytauto Mazelio

Man labiau prie širdies "Vėjas gluosniuose" Kazimieras. Jis sutampa su tradiciniu, žmonių samonėje įsilygvenusių šventojo atvaizdu. Jis myli gamtą. Teigia gyvenimą. Niekad nepraranda vilties. Myli žmones su visomis jų silpnybėmis, rūpinasi jais, siejosi dėl jų likimo, trokšta jų dvasinio prisikėlimo. Trumpai — Kazimieras I pilnai išgyvena krikščionybę.

Mielai klausomės Kazimiero I pokalbių su angelu, su nihilistu Kurevičium, su karaliumi. Pokalbiai papuošti ne tik saikinga poetika, bet ir skaidria logika, taiklomis, o kartais itin samojingomis frazėmis, sugretinimais (puns), kuriuos mėgdavo Šekspyras.

Karalius Zigmantas Augustas net lemtingo mūsų išvakarėse, melancholiškai sielvartatdamas, negali atsiplėsti nuo mirusios Barboros Radvilaitės įvaizdžio. Kazimieras I, norėdamas pažadinti karaliaus ryžtą, duoda jam vertingą dvasinės terapijos pamoką, aiškina karališkos būsenos prasmę, nurodo didelį pavojų karaliai ir jausmingai sako: "Toje prieblandoje stovite jūs, paskutinis gediminaičių ainis. Po jūsų dinastija išsės kaip už. Karalija iširs, tartum kandžių suėstas rūbas, ir tykojantiems priešams tereikės ištiesti savo nagus juo pasidalinti... Tačiau jūs dar gyvenate, karaliau!"

Labiau patriotinio, labiau žmogiškai lietuviško kalbėjimo surasti kitur būtų sunku. Taip gali šnekėti tik nuoširdžiai Lietuvą mylintis šventasis. Tobulas globėjas! Emocingi Kazimiero I žodžiai padaro Karaliui didelį įspūdį, sukelia tas pačias mintis, kurios gimdavo besiklausant "Vilniaus katedros didžiojo varpo: gyvent ir kurt". Jis ryžtasi žygiui.

Gyvu dialogu ugnyje nušvinta ir kiti pirmo vaidinimo charakteriai — tipai, su savitais likimais, dorybėmis bei silpnybėmis, savitais kalbos vingiais. Čia matome išpūdingą pagyrūną plikbajorį Vyšniauską, apdovanotą išradinumu ir trankia kareiviška

šneka. Jo vitališkumas stebina Kazimierą I: "Kokia laki jo vaizduotė, nors naudojama trapiams ir dulkėms". Čia slankioja ir nuobodžiaujantis intelektualas didikas Kurevičius, pilnas nihilistinės neapykantos žemei ir žmonėms, bet tvirtai tikintis Kopeniko mokslo. Pokalbyje su Kurevičium Kazimieras I priešiasi jo nevaisingam pesimizmui. Lyg atliepdamas šių dienų astronautų reikiama nuostabai, kai jie pakyla į erdvę ir pamato žemės planetą, Kazimieras I sako: "Žemė spindi Dievo visatoje, kaip vertingiausias brangakmenis".

Dialoguose itin pasireiškia prasti žmonės, Jiems simpatizuojamas, A. Landsbergis nepagaili savo talento kalbos sodrumui išgauti. Tai buvo aktyvaus, stebint ir jo "Pikniko" spektaklį, suvaidintą Los Angeles Dramos sambūrio. Paprastai žmonės gi arčiausiai stovi prie folkloro šaltinių, iš kurių tryksta vaizdinga kalbos metaforika, papročiai, prietarai... Dramaturgas viską gabiai panaudoja, kurdamas spalvingus žemdirbio — kareivio Jasiučio ir kaime merginos Onutės charakterius. Besiklausant jų šnekėjimo, rodos, pasitvirtina Kazimiero I pasakymas: "Tasai, kur arčiau žemės, taip pat arčiau dangaus". Lyriškai gajai Onutė ilgam išlks mūsų teatro puošmeną. O kas lig šiol yra puikiau apibūdinęs karaliaus galingumą už Jasiutį: "Karalius, Onyt, turi ilgas rankas ir jo atmintis karališka".

Šitie vaidinimai yra komedijos, nežiūrint tragiškų ir mistiškų epizodų. Vyrąja taikli, samojinga frazė, žaismingumas, ironija groteskas. Jau pats faktas, kad lemtingo mūsų išvakarėse lenkų — lietuvių kariuomenės vadas Zigmantas Augustas melancholiškai žvalgosi skliautuose, ieškodamas Barboros įvaizdžio, o didikai pramogauja, kirkindami mergas ar klausydami religinių disputų, visą siužetą nustumia į grotesko plotmę. Primena F

Hugo von Hofmannstahl

GRĮŽIMAS

Slėny mirgėjo prietema blankaus
Sidabro atspindžiu, lyg srutų mėnuo
Pro debes. Vienok nebuvo tai naktis.
Su tuo blankaus sidabro atspindžiu slėny
Sumišo mano temstančios jau mintys.
Ir aš iš tyko nuskenau į tą liūliuojančią
ir permatomą jūrą — žemės buiti palikau.
Kiek nuostabių gėlių ten buvo su taurėm.
Svajingai tamsiai degančiom! Kiek augalų tankmės.
Kurį šviesiom srovėm nuskaidrino topazų
Geltonas bei raudonas atspindys, ten pasiliejęs.
Gilaus melancholiško muzikos sravėjimo
Ten visa buvo persunkta. Ir tiek žinojau tik,
Nors ir suprastį negaliu, bet tik žinojau tiek.
Kad tai Mirtis. Ji virto muzika,
Galimo ilgesio, saldžia ir tamsiai degančia
Ir artima giliausiam liūdesiui.

Bet keista!

Nė neišsakomas namų pasiūgimas,
Taip tykliai verkė mano sieloje gyvybės,
Kaip verčia tas, kurs jūros dideliu laivu
Su milžiniškom ir geltonom burėm vakarop
Praplaukia tamsiai mėlynaisiais vandenim
Pro savo tėvo miestą. Ir jis mato
Ten gatveles, ir girdi šaltinius, ir seria
Alyvų krūmo kvapą, regį pats save,
Bestovintį ant kranto vaiką akimis
Ir išgąstingom, ir verkti norinčiom, ir mato
Pro atvirąjį langą šviesą savo kambary —
Bet tas didysis laivas neša jį tolyn
Tamsiais ir mėlynaisiais vandenim be garso
Su tom geltonom, svetimųjų rankų sutaisytom burėm.

AUSTANT

Dangaus nykiajam pakrašty įmurus
Ir pasislėpus tvinkčioja audra.
Dabar ligonis mąsto: "Jau diena! Dabar miegošu!"
Ir suverta akis jis karštus vokus. Tvirtė
Jauna karvė įtraukia stipriom šnervėm
Vėsaus rytinio kvapo. Tykrame miške
Pakyla nesisprausęs valkata iš minkšto
Pernykščiu lapų migio ir iššlia ranka
Jis meta pirmą pasitaikiusįjį akmenį
Į balandėį, kurs ore miegustas skrenda,
Ir nusigąsta pats, kai tas akmuo dusliai
Ir sunkiai žemėn atsitrunkia. Bėga nūn vanduo,
Lyg po nakties, prabėgusios, norėtų
Bedugnėn pult, be gailesčio, idūkės,
Su šaltu atdūsiu, tuo tarpu kai aukštai
Ten išganytojas ir Motina pasikalba
Taip tykliai, tykliai ant tūtelio: tykliai,
O vienok tas jų pasikalbėjimas išleka amžiam
Ir nesugriauamas kaip tos aukštybių žvaigždės.
Jis neša savo kryžių ir tik taria: "Mano Motin!"
Ir pažvelgia į ją, ir "Ak, mano Sūnau!"
Pasako ji. — Dabar dangus ir žemė ima
Dusliai slopinamai kalbėtis. Šiurpas
Per sunkų seną kėną pereina:
Ji ruošiasi pradėti gyventi naują dieną.
Jau kyla, dar su šmėklomis, pirmą šviesa.
Nuo moters lovos slenka tūlas nūn, be batų.
Ir bėga lyg šešėlis, lipa lyg vagis
Į savo kambarį pro langą, žiūris
Jis stenos veidrody ir staigiai išsigąsta
To naktį prastitankiusio, išbalusio žmogaus,
Lyg būtų tas šiaunat užmušęs
Tą gerą vaiką, koks pats buvo,

Poetas Hugo von Hofmannstahl (1874-1929) skaito savo libretą. Prie pianino kompozitorius Richard Strauss (1864-1949). Hofmannstahl parašė tekstus net penkioms R. Strausso operoms. Siluetai piešti dall. Bithorn 1914 m.

Ir grįžty nūn savo aukos qsočėly
Nuplaut rankas lyg pasityčiojimui.
Dėl to dangus esąs toks slegiantis
Ir visas oras toksai keistas.
Atsiveria nūn tvarto durys. Prasideda diena.

GAL NE VIENAS...

Gal ne vienas turi ten žemai nemirti,
Kur laivų sunkieji ratai sukas,
O kiti aukštai prie vairo būna.
Žino paukščių skrydį ir žvaidždžių kraštus.

Gal su sunkiais sgnariais ne vienas gali
Prie supainioto gyvenimo šaknų
O kitiems gal sostai įtaisyti
Su sibilėm arba karalienėm,
Ir ten sėdi jie lyg kad namieje, —
Lengvos jų galvos, lengvos rankos.

Bet šešėlis krinta nuo amų gyvenimų,
Išsitiesdamas ir šių būty.
Ir lengvieji lieka prie sunkiųjų
Kaip prie žemės ir prie oro priirišti.

Užmirštų tautų skausmingo nuovargio
Niekaip negaliu nubraukti nuo akų,
Nei nuimint nuo išsigandusios sielos
Tolimų žvaigždžių tylaus kritimo.

Daug likimų pinas šalia manojo,
Zaisdama juos perpina visus buitįs,
Ir mana dalis daučiau nei šio gyvenimo
Tik liekna liepsna arba siaura lyra.

Vertė A. TYRUOLIS

Hugo von Hofmannstahl (1874-1929), žymusis austrų poetas ir dramaturgas, nuo kurio gimimo šių metų Graudulinių išvakarėse suėjo 100 metų (gimęs nepilnis 3 metais ankščiau už mūsų menlininką Adomą Varną). Rilkės ir Georgės bendramiškis, po ilgesnių ieskojimų tvirtai apsisprendęs už krikščioniškąją Europos kultūrą, su kuria jį, be to, artimai siejo Vienos meninis, muzikinis ir literatūrinis gyvenimas. Poezijoje formos meistras, simbolistas ir neoromantikas, dramaturgijoje — Kaldorono tradicijos atgavintojas. Gyvenimo prasmės visu rimtumu ieškojo tokiuose savo draminiuose veikaluose, kaip "Klekvienas" (1912), "Salzburgo didysis pasaulio teatras" (1923), "Bokstas" (1925) į pastarąjį įneša ir lietuviško elemento: romantikais istorinis sosto įpėdinis Zigmantas eina talkingo valdovo ("valty karaliaus") simboliu prieš kylančius tironus. Dar daugiau lietuviško elemento to veikalo pataisytoj versijoje (1927), kur pasirodo ir Didysis Lietuvos Kaneleris, panašiai kaip kunig. Sapiega Šilerio "Demetriuj". Daugiau apie Hofmannstahlį ir jo eilėr. žr. Draugas, 1954. 12. 4, nur. 284.

A. T.

Duerenmatto komedija "Romulas Didysis", kur psakutiniams Romos imperatoriui labiau rūpi šnekėti apie viščiukų auginimą, negu apie artėjančių barbarų anplūdį.

Žymiai daugiau grotesko elementų randame antrame vaidinime "Gluosniai vėjyje". Savo tamsiomis intonacijomis, pesimizmu, irracionalumu ir absurdišku komizmu ši versija visiškai priešinga pirmajai. Anoje nuo pat pradžių iki pabaigos išlaikoma realistinė romantika, čia gi autorius iš pradžių kategoriskai perspėja: "realistinės dekoracijos čia vengtinios, kaip badas ir maras." Vyksta iliuzijų kėlimo ir žlugdymo procesas. Iliuzijų kėlėju yra judrus, ciniškas, savanaudis Plikbajoris, o žlugdytoju — šaltas, negailestingas, elegantiškas Juodasis svečias (Giltinė).

Jei pirmame vaidinime karalius dar nėra praradęs ryšio su tikrove, antrame — jis tampa visiškai melancholiškos vergu. Karalių lengvai apgaudinėja Plikbajoris, surengdamas apgaulei Barboros vaizdo rodyto sceną. Ga-

ly gale karalius, pamatęs Barboros kaukolę, tampa Juodojo svečio marionete. Visos Kazimiero II pastangos pakreipti karalių kovai prieš nusius yra bergždžios. Kazimieras II galvoja apie Vyčio pasirodymo stebuklą, o karaliui terūpi tik Radvilaitės vizija. Todėl šioje versijoje Kazimiero II šventumas, atakuojamas tamsių, irracionalių jėgų, sužlunga. Šventasis nusivilia žmonėmis ir pačia žeme. Jis negali prasimušti pro žmonių iliuzijų kevalą ir guodžiasi angelui: "Koks nuobodu pasaulis, angele, koks monotoniškas". Tas pats angelas čia jau yra visai neangeliškas. Ilgą jam netrukta pamilti žemės malonumas, kuriuos skleidžia virtuvės darbininkė Paulytė, ir apsispresti galutinam pasiliekimui žemėje.

Su šia versija autorius, žvelgdamas modernaus absurdo teatro akimis, lyg ir norėjo parodyti anuometinės Lietuvos beviltingą būseną, kai krikščionybė skilo į karalių eizęją. Gal tokiu būdu susikuria tikresnis istorinis paveikslas. Juk parodytos pabėgusios kankinčiausios jėgos —

valdovo bejėgiškumas ir išsigimusi ponija, dėl kurių iro Lietuvos valstybinis pastatas.

Jei pirmame vaidinime vyrąja linksmos, šviesios nuotaikos, vedančios į kompromisą, į šekspyrinę veikėjų santarvę, antrą vaidinimą užgula šešėlių gausa. Čia ir epizodai labiau aštrūs, nervingi, farsiški. Ir tipai labiau rafinuoti, Girdisi suкта iškalba, irracionali, mistiška retorika. Švelnią Onutę pakeičia šmaikštus liežuvis, koketuojanti Paulytė. Ir pats angelas — iškriteiva yra labiau veiksmingas, žemiškas, linkęs į maistingas reformas. su Paulyte ir Plikbajoriu jis dalyvauja bene pačioje linksmiausioje knygos scenoje: Plikbajoris įsilaudrinusiam angelui užmauna puodą ant galvos, padarydamas jį iliuziniu karaliumi — pasaulio kėitėju. Su komiška diversija čia nuolat šmėkščioja ti-piška dvaro linksmybių puoselėtoja Ponija. Ironiškai pabaigoje ji nusiveria elegantiškiausią kavalierių Juodąjį svečią (Mirtį).

Nepasakysiu, kad antro vaidinimo mistika apie šešėlius, lie-

jama pabaigoje, yra pakankamai efektinga. Trūksta išradinumo frazėse. Metaforika įdomi, bet neįtikina. Jaučiamas dirbtinumas, nors dialogai ir krypta į absurdo plotmę. Kažkaip to žaismingo ar lemtingo tasymsi su šešėliais yra per daug. Pasakymas: "Aš piminėsi tamsos šlamėdimo šešėlis" (Juodasis svečias) fonetiškai skambus, bet grotesko žargone yra bekrasius. Arba: "Tuštybių tuštybės šešėlis" (Kazimieras II). Arba: "Aušra, ledinė liūtis nusmelkia akis, pašturpusius kūnus, pažadina alkį ir bematant sustingdo jų klyksmą" (Angelas). Nuobodu skaityti. Reikia tikėtis, kad gerame pastatyme jie bus aktoriskai atgaivinti ir sudomins žiūrovą. Blogiausia, kad panašia retorika antrame vaidinime užslima ir karalius, ir Juodasis svečias, ir Kazimieras II, ir bėdžius angelas. Atseit, visi paklijūva į groteskinės mistikos sūkūrį, į vienodą pesimistinį žargoną, iš kurio ištrukti neįmanoma. Telieta visiems šokti bendrą Totentancą, kuriam diriguoja Juodasis sve-

(Nukelta į 6 pusl.)

Buvo trys, liko tik vienas

Mirė Jaques Maritain ir Gabriel Marcel, gyvena F. Mauriac

DR. GR. VALANCIUS

Vis dėlto reikia nusiimti kepurę ir žemai nusilenkti prancūzams. Nekalbant apie ankstesnę praeitį, jie ir šiam šimtmečiui davė gausų būrį stambių asmenybių, ypač krikščioniško mokslo ir filosofijos bei literatūros srityje. Kas nežino, negirdėjo tris didžiulius „M“: Jacques MARITAIN (1889 - 1973), Francois Mauriac (g. 1885) ir Gabriel Marcel (1889 - 1973)? Čia pat tarp jų ir ketvirtas žymus amžininkas taip pat pasaulietis, scholastikas-istorikas Etienne GILSON (g. 1884). O koks ilgas būtų garsiu dvasininku sąrašas! Jie ir aukšto intelektualinio kalibro kardinolų (Saliege, Baudrillard, Suhard, Danielou) turėjo ir tebeturi, nekalbant apie šiaip žemesnio rango mirtinuosius. Prancūziškoji katalikybė turi didelę, šakotą ir labai garbingą praeitį. Ne veltui Prancūzija, dar nesenoj praeity vadinta vyresniąja Kat. Bažnyčios dukterimi. Ji buvo Vatikano protektorium ir popiežiaus gynėju. Tik šio amžiaus pradžioje jai suduotas skaudus smūgis, nuo kurio ilgai truko atsigaunti. Masinių laisvųjų koalicijų suvaržė ją antireligijinius įstatymais ir Emile Combes vyriausybės aktais, atskiriančiais Bažnyčią nuo valstybės 1905 metais. Politikai ir dailinai kultūriškai Prancūzijos katalikai ilgai buvo užgožti, užgauti, tačiau religijai ir krikščioniško mokslo-filosofijos srityje visad išliko gyvi, gyviančiai. Dar daugiau. Kuo ne visa šio šimtmečio prancūziškoji dvasinė kūryba (literatūra, romanas ir lyrika, drama ir kritika, mąstymas ir filosofija) yra daugiau ar mažiau katalikų ir prokatalikų dominuojama. Per ilgą būty istoriją ir per ilgus vardų sąrašus (net su Bergsonu, Valery, Claudel) šiam, tariamai perdėtam teigimui sustiprinti. Tad nors bent trumpai stabtelėkim prie ty dviejų milžinų (aiman, apie šiuos tik superlatyvais reikia kalbėti!), kurių Prancūzija ir pasaulis neteko pereitais metais. Kalbame apie Maritain ir Marcel, baigiasi laikas ir kitiems dviem didiesiems amžininkams: Mauriac jau 88 ir Gilson 89. Šias eilutes rašantis galėjo ir nepastebėti spaudos pranešimų, laukitūnų ir nesterbinančių, ir apie vieno ar abiejų pastarųjų „išskeliamą“.

Kas nežino, negirdėjo tris didžiulius „M“: Jacques MARITAIN (1889 - 1973), Francois Mauriac (g. 1885) ir Gabriel Marcel (1889 - 1973)? Čia pat tarp jų ir ketvirtas žymus amžininkas taip pat pasaulietis, scholastikas-istorikas Etienne GILSON (g. 1884). O koks ilgas būtų garsiu dvasininku sąrašas! Jie ir aukšto intelektualinio kalibro kardinolų (Saliege, Baudrillard, Suhard, Danielou) turėjo ir tebeturi, nekalbant apie šiaip žemesnio rango mirtinuosius. Prancūziškoji katalikybė turi didelę, šakotą ir labai garbingą praeitį. Ne veltui Prancūzija, dar nesenoj praeity vadinta vyresniąja Kat. Bažnyčios dukterimi. Ji buvo Vatikano protektorium ir popiežiaus gynėju. Tik šio amžiaus pradžioje jai suduotas skaudus smūgis, nuo kurio ilgai truko atsigaunti. Masinių laisvųjų koalicijų suvaržė ją antireligijinius įstatymais ir Emile Combes vyriausybės aktais, atskiriančiais Bažnyčią nuo valstybės 1905 metais. Politikai ir dailinai kultūriškai Prancūzijos katalikai ilgai buvo užgožti, užgauti, tačiau religijai ir krikščioniško mokslo-filosofijos srityje visad išliko gyvi, gyviančiai. Dar daugiau. Kuo ne visa šio šimtmečio prancūziškoji dvasinė kūryba (literatūra, romanas ir lyrika, drama ir kritika, mąstymas ir filosofija) yra daugiau ar mažiau katalikų ir prokatalikų dominuojama. Per ilgą būty istoriją ir per ilgus vardų sąrašus (net su Bergsonu, Valery, Claudel) šiam, tariamai perdėtam teigimui sustiprinti. Tad nors bent trumpai stabtelėkim prie ty dviejų milžinų (aiman, apie šiuos tik superlatyvais reikia kalbėti!), kurių Prancūzija ir pasaulis neteko pereitais metais. Kalbame apie Maritain ir Marcel, baigiasi laikas ir kitiems dviem didiesiems amžininkams: Mauriac jau 88 ir Gilson 89. Šias eilutes rašantis galėjo ir nepastebėti spaudos pranešimų, laukitūnų ir nesterbinančių, ir apie vieno ar abiejų pastarųjų „išskeliamą“.

Jaques Maritain (1882-1973)

lio, ką bekalbėti apie Sartre, bet ir žydiškojo teologo Martino Buberio, jam pagrįstai primetamos įtakos, kuriant jo pagrindinę „AS-TU“ santykio (le participation concrete) koncepciją. Prancūzai apskritai yra dideli individualistai ir peštukai. Ar bent kada nors jų krikšč. filosofai gyveno taikoje? Niekuomet. Nepaliaujami ginčai, amžinos kontroversijos. Perbėkime bent per vieną kitą iš nesenos praeities gausių ir audringų prancūzių katalikų nesutarimų.

1908 metais, genialusis tėvas Rousselot S.J. (žuvęs prie Verduno 1914), viešai Sorbonoje ginčydamas disertaciją apie Sv. Tomo Akviniečio intelektualizmą, išsprogdino sensacingą intelektualinę bombą, stipriai pamatavimu prikišdamas per didelę ir nepriimtina (I) pagonišką Aristotelio įtaką šventajam. Tai sukėlė anuomet tirštą pro ir contra dulkių. Netrukus po to tėvas Laberthonniere (dominikonas) perša katalikams monarchizmą, kaip, girdi, tradiciniai akceptuotą valdymosi formą, ir puola kaip tik gimusi, Marc Sangnier (prancūziškojo Krupavičiaus) vadovaujama krikščionių demokratų sąjūdį ir jo žurnalą „Le Sillon“. Prasideda audringi ginčai, pasiekę ir pačią Romą. Su skundais, kaltinimais ir pasteisimais. Rezultate, šventojo Pijaus X-jo vardu, kardinolas Merry del Val ekskomunikuoja pirmą skundžiamuosius, o vėliau — ir skundėjus. Grandinė įvykių seka vienas kitą. Prasideda lig tot negirdėto masto katalikų, tariamai eretikų, anuomet modernistais vadinamų, medžioklė. „Indeksan“ patenka keliolika labai žymių vardų, su pačiu Bergsonu priešaky. Dėl pastarojo, anuomet katalikuose nepaprastai populiarus „krikščioniško žydo“ filosofo, kilo labai ilgai nusitęsęs būdžijimas, stačiai audra, vėliau gavusi „Bergsono kontroversijos“ vardą. Kryžkely atsidūrė vadinamieji bergsonistai (anuomet net ir pats didysis Maritain). Jų tarpe gausu kunigų ir vienuolių. I sunkumus pateko ir „Bergsonu susižavėjęs“ žymusis teologas dominikonas Sentillan-ges, bandęs kitus talkinti ir pats aiškintis. Po šios triukšmingos bergsoninės, tris dešimtmečius vėliau, iškilo gal nemažiau

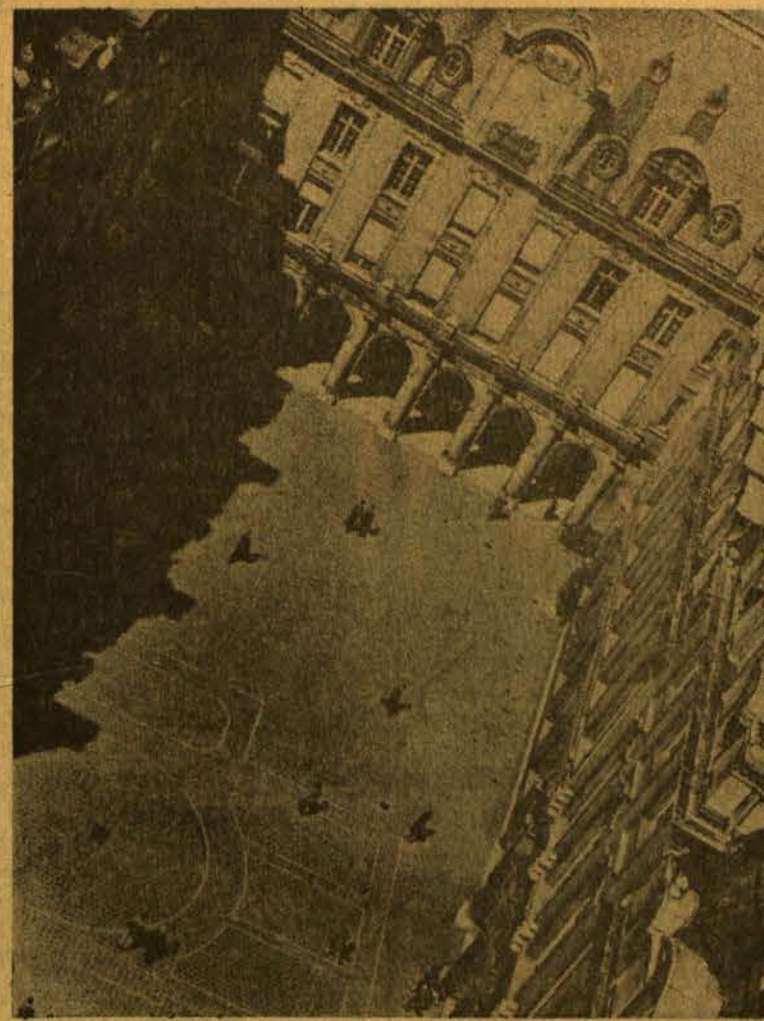
triukšminga, nors ir be „indekso“ intervencijos, vadinama „Teilhard de Chardin“ kontroversija. Ši greit persimetė už Prancūzijos ribų ir tebesitėsia iki šiai dienai. Per Maceiną (plg. „Didieji dabarties klausimai“) ji atėjo ir į lietuvių katalikus, teisingiau, Maceiną ją mums atnešė. Idomu tai, kad patys didieji krikšč. mąstytojai, viršuje minimeji „3 M“, taipgi Gilson, toj kontroversijoje aktyviai nedalyvavo, puolamo Teilhardo negynė, kai kada jį ir pažnaibė. Mauriac išlaikė neutralumą, Maritain vadino Teilhardą „grand imaginatif“, o Marcel viešame dispute, bene 1940 metais, gan stipriai kritikavo jo medžiagos sampratą. Teilhardas atkirto jam: — žmogiškosios būties męžiagiškumas esąs tiek pat sunkus suprasti krikščioniui, kaip krikščioniškosios meilės besąlyginis atlaidumas — ne krikščioniui. Marcel susimastė ir po to Teilhardui daugiau neoponavo, dargi pasidarė šiam palankus. Beje, praleidome dar vieną prancūzių intelektualų rimtą nesutarimą. Nelauktas simpatijų ir antipatių pasidalinimas Ispanijos pilietinio karo metu (1936-1939). Kaip paradoksiškai besikambėtu, o anuomet suskilo net Maritaino vadovaujamas toms ty klubas: buvo balsų už Franco, nemažai betgi pasisakė ir prieš jį.

Taiigi, apie kokią nors bendrą prancūzių katalikų liniją politiniame, kultūriname ir teologofilosofiniame lauke negali būti kalbos. O jau skirtingumas, ir dar koks, visų minimų trijų didžiųjų „M“, koks tik begali būti ryškus, ryškiausias. Per daug užtruktume tuos skirtingus — mus kečdami. Bendraja intelektualų opinija, ypač už Prancūzijos ribų, tur būt, Maritain reikia laikyti didžiausiu, o Marcel mažiausiu iš trijų. Literatų dauguma balsuotų pirmo vi-

Francois Mauriac (g. 1885)

ton už Mauriac'ą. Pagrindas labai suprantamas. Pastarasis yra ne tik Prancūzijos romano premijos laimėtojas, bet ir Nobelio literatūros premijos laureatas, o taipgi kartu su Maritain yra Prancūzijos Akademijos narys. Tuo tampa Marcel nė vieno iš šių kilmingų atžymėjimų neturėjo. Iš kitos pusės, filosofai, tur būt, vienbalsiai palaikytų Maritain, patį žymiausią šio šimtmečio tomistą. Pastarųjų Nestoru jis pasidarė automatiškai ir be konkurencijos. Kas galėjo drįsti rungtis su pačiu vyriausiu, tegu sau ir turėjo sunkiai įkandamą stilių, dažnam nesuprantamą ir nuobodų. Net ir Etienne Gilson, taip pat labai žymus tomistas-istorikas, šiuo atžvilgiu pasi-šai po iš senio Jokūbo (plg. „Teologija ir Filosofas“, 1962). Kažkuria svarbia proga, pasakojai jį, Maritain dėstęs tomizmą Paryžiaus filosofams, krikščioniškiems ir nebūtinai krikščioniškiems. Pusvalandį klausėsis,

Garsiojo Sorbonos universiteto (Paryžiuje) kiemas.

Nuotr. G. Viollon

vienas Sorbonos filos. profeso-no jų reikšmingumo. „Zmogus rūs, prislinkęs prie Gilsono, paklausė: „Pasakyk, kolega, mel-džiamasis, apie ką jis mums da-bar čia šneka?“ Gilsonas atsakė, kad ir jis pats nesuprantas apie ką.

Maritain buvo artimas Jono XXIII-jo draugas. Kas ten žino, asmeninis ar tik „amicus philosophandi“. Draugystei sąlygos susidarė išimtinai geros. Roncali buvo nuncijum Paryžiuje, o vėliau (1945-1948) Maritain buvo Prancūzijos ambasadorium prie Vatikano. Yra žinoma, kad pastarasis turėjęs nemažos įtakos būsimam popiežiui, jo šiaudienėjimo (aggiornamento) idėjoms susiformuoti. Taipgi yra žinoma, kad senatvėje Maritain tuo agiornamentu pradėjo bōdētis (plg. „Le Paysant de Gar-rone“). Jis jau skundėsi, kad Bažnyčia šiaudienėjimo procese per daug įsišūbavusi ir iš to įsi-siūbavimo inercijos per toli agiornamento keliu nuėjusi. Beje, būta gan rimtų kalbų ir apie tai, kad Jonas savo draugą Jokūbą padaręs kardinolu „ant širdies“. Tačiau atrodo, kad toks neuž-mirštamojo šventojo tėvelio už-simojimas, jei toks buvo, nepasi-vertino ir netapo kūnu.

Maritain, be kitų sričių, savo svarstymuose gan plačiai lietė ir valstybės filosofijos problemas, pagal Sv. Tomo „Doctrina Sancta“. Tačiau jas ir prabėgom, la-bai sutrauktai petteikti reikėtų gerokai apvartaloti visą Tomą, taipgi Augustiną („De Civitate Dei“) ir Leono XIII socialines enciklikas, ne tik jo paties politi-nę doktriną kaip tokią. Toks užsimojimas neįmanomas trumpame laikraštiname straipsnyje. Bėlieka tat užsibūti prie jauniausio ir tariamai mažiausio, Pary-žiuje gimusio ir ten mirusio krikšč. filosofo Gabrielliaus Mar-celio. Kadaiše jisai Sorbonoje studijavo filosofiją, parašė ar tik rašė disertaciją ir, dėl neramios priežasčių nesiryžęs ją apginti, nuėjo dirbti į periodinę spaudą knygų apžvalgininku-kritiku. Pasidarė genu pianistu, kritiku ir dramaturgu, nors filosofija buvo jam visą gyvenimą pagrindiniu vieškelio, ne takeliu. Ontologi-nės krikščionio egzistencijos pro-blemos, po jo dramatiško atsi-vertimo į katalikybę 1929 me-tais, šmėkšojo jo dėmesio cen-tre. Ir taip iki mirties. Jis liko štikimas Schopenhauerio ir Kir-kegardo tradicijai. Kaip ir anie-du, pasidarė aukšto kalibro filo-sofu, nebūdamas filosofijos pro-fesorium, o tik pripuolamai šį tą dėstinęjęs vidurinėse mokyklose. Skrupulingai nepriklausomos dvasios, todėl nesidavė žabojama-jom jokiom filosofinėm siste-mom. Kaip ir Nietzsche neverti-

mas. Jis buvo tyra prasme Kris-taus piligrimas (plg. „Homo Viator“, 1944). Kėlė balsą prieš išdvasintą technikos domina-vimą, dehumanizaciją ir sekula-ristinės civilizacijos dvasinę tar-šą (pollution). Dramose („Ikonoklastas“, „Dievo Žmo-gus“) kėdėna žmogiškuosius konfliktus, egzistencijos chaotiš-kumą, neviltį, desperaciją ir nuolatinę vilties kovą su pesi-mistine resignacija. Jis tačiau nesileidžia į pačius kraštutiniausius žmogiškojo intymumo kon-fliktus, kaip tai darė meistriskai ir giliu psichologiniu išvalgu-mu Francois Mauriac. Pastarasis buvo daugiau literatas-psicholo-gas negu filosofas, kai Marcel, atvirkščiai, viską persunkė meta-fizinę egzistencijos meditaci-jom. Ir pianu skambindamas, jis improvizuodavo, tardamasis ieš-kaš kontakto su transcendencija. Konvertitai (toks ir Maritain) dažniausia lenda į pačias giliasias gilumas tos tiesos, kurią jie urado ir išpažino. Bergsono įtaigojamas, jis veržiasi pačiais subtiliausiais žmogiškosios patir-ties kanalais (intuicija, okultiz-mas). Iš Hegelio ir Schellingo idealizmo išėjęs, per Bergsono patirties filosofiją jis ateina iki krikščioniškojo egzistencializmo metafizikos. Nuostabu, tuo pa-čiu Hegelio vieškelio (idealizmo, ne materializmo) pradėjęs eiti Karolis Marksas, nukeliavo prie-šinga kryptimi, nudaždėjo į ma-terializmą-komunizmą, mylių mylias atstu nuo Marcelio. La-bai galimas dalykas, kad Gabri-eliaus filosofiniam atsiribojimui nepriklausomumui įtakos darė motinos žydiškasis ir žmonos protestantiškasis įtaigojimas. Jis taip įsakmiai nesidavė, andai, ir tomistų ryšiais raišiojamas. Ne-turėjo su jais ilgiau buvoti kant-rybės. Priekaištavo jiems susti-gusį šaltą dogmatizmą ir norą, tencenciją gyvąją krikščionybę suabstraktinti ir įvilkti į grie-žtai aprėžtų simbolių ir definicijų rėmus. Vis tai kraštutiniška eti-vendamas, ir gyveno mastyda-

Gabriel Marcel (1889-1973)

kad Sv. Tomo „Doctrina Sancta“ nuo 1879 metų yra iš-kelta į išimtinį ir aukštesnį ran-gą. Su Leono XIII enciklika „Aeterni Patris“ tomizmas tapo Bažnyčios įsaku, dėl to neleist-i-na jį rikiuoti su kitom „mirtin-gom“ doktrinom, sistemom, eti-kečim.

Viena gražiausių marcelinio krikščioniškojo egzistencializmo idėjų, bent šias eilutes rašan-čiam, yra jo tolerancijos idėja-samprata. Jam tolerancija yra par excellence krikščioniška idėja. Netolerantiškas krikščionis — nėra krikščionis. Nužmoginta ir išdvasėjusi, vulgari ir masinė pasidariusi 20-jo amžiaus kultū-ra, dusinanti ir smaigianti žmo-gu. Ekumenijos žurnale („Chri-stian Century“, Vol. 90, 1069 psl. 1973.X) Seymour Cain aprašo pasikalbėjimą su Marcel trumpai prieš jo mirtį. Pasaulio dalykai, kuri laiką, dar labiau pablogė-sia, kol pagaliau egzistenciniu būti-numu turėsias ateiti koks nors sprendimas, išeitis iš dabartinio chaoso. Lūkesčiai dažnai subyra į šipulius, o viltis turi likti am-žina. Jis perspėja katalikus dėl pagundos šiuos du dalykus sutapa-tinti ir dėl to nusivilti, o tikin-čiajam tai neleistina. Ponui Cain didelį įspūdį padaręs sen-eio filosofo tyras, be jokių preten-

(Nukelta į 5 pusl.)

HOLD IT!

We have a savings plan for your financial future ... and you'll like saving with us. Ask your friends and neighbors about St. Anthony Savings!

Annual Yield	Quarterly Yield	Monthly Yield	CLASSES OF SAVINGS:	Minimum Deposit	Per Centage
7.427	7.418	7.372	4 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$10,000.00	7 1/4%
7.354	7.340	7.318	4 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	7%
7.083	6.902	6.843	2 1/2 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	6 1/4%
6.812	6.644	6.608	2 years CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 5,000.00	6 1/2%
6.541	6.387	6.352	1 year CERTIFICATE of DEPOSITS	\$ 1,000.00	6 1/4%
5.390			PAID-UP SAVINGS PASSBOOK	\$ 100.00	5 1/2%
5.126			OPTIONAL SAVINGS PASSBOOK	\$ 10.00	5%

PAS MUS NE VISI DARBININKAI YRA LIETUVIAI, BET KJĖKVIENAME SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBĖTI LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings MEMBER F.S.L.I.C. WASHINGTON, D.C.

1447 South 49th Court Cicero 60650
Telephone 656-6330 and 242-4395
JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, Vėdėjas

Open Mon. 9-8, Tues.-Thurs. Fri. 9-5. Sat. 9-1; Closed Wed. & Sun.

Nauji leidiniai

• **AIDAI**, 1973 m. Nr. 9. Mėnesinis kultūros žurnalas. Redaguoja dr. Juozas Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122. Leidžia lietuviai pranciškonai. Leidėjų atstovas žurnalo reikalams — T. dr. Leonardas Andriekus, OFM. Administruoja T. Benvenutas Ramanauskas, OFM, 680 Bushwick Ave. Brooklyn, N. Y. 11221. Metinė prenumerata \$10.00.

Pirmiausia naujame "Aidu" numeryje skiriamas dėmesys Vilniaus, kaip Gedimino sostinės, 650 metų jubilėjui: spausdinamas Simo Sužiedėlio straipsnis "Vilnius istorijos vingiuose" ir Jurgio Žalkausko — "Vilnius Brauno ir Hogenbergo atlase". Abudu straipsniai iliustruoti nuotraukomis. Skaitytoją įaušina du šio "Aidu" numerio puslapiai, kurių pradžioje nuotraukoje matome Romo Kalantos sušedimo vietą Kaune ir po ją antraštės: ROMUI KALANTAI PRISIMINTI. *Kino scenarijus, gautas iš Lietuvos.* Tekstas labai prasmingas ir griežiantis už širdies. Scenarijus tėra tik filmo pamatai. Būtu labai gražu, kad ant tų pamatų būtų dabar pastatytas Romui Kalantai paminklas — pagal gautąjį iš Lietuvos scenarijų susuktas išeivijos filmo paminklas — paminklas Romui Kalantai.

Istorikas Viktoras Gidžiūnas mini taipgi istoriko Simo Sužiedėlio 70 metų sukaktį, išskeldamas jo asmenybės bruožus ir atlikus darbus moksliniuose, žurnalistiniuose ir visuomeniniuose baruos. Daugiausia naujo "Aidu" numerio puslapių skiriama neseniai mirusiam prancūzų filosofui Jaques Maritain. Plačiai, Maritaino asmenybės apžvelgdamas ir jo veiklos vertindamas, rašo pats "Aidu" redaktorius dr. Juozas Girnius. Įdomų atradimą jį padarė Algirdas Budreckis savo straipsniu "Felišas Miklaševičius — Amerikos Revoliucijos kovotojas". Čia susipažįstam su istorinės Lietuvos bajoru Miklaševičium, kuris po Lietuvos — Lenkijos padalinimų įsijungė į Amerikos laisvės jūrų kovas, pasistatydino laivą ir jį pavadino Prince Radvila (Kunigaikščio Radvilo) vardu.

Du puslapiai Dangulės Sadūnaitės naujos poezijos liudija, kad ji šiuo metu mūsų moteriškajame Parnase yra viena iš pirmųjų, turint mintį tiek išeivijoje, tiek Lietuvoje rašanti. Niekam kitam nesilaikant, o tik asmeniškai savo pokalbiui su būtimi, vartodama tiksliai atrinktą žodžių minimumą, ji pasiekia teklo skaidraus ir tiesioginio išsakymo, kaip mūsų poezijoje aplamai reta.

Apžvalginėje žurnalo dalyje rašoma apie komunizmą 125

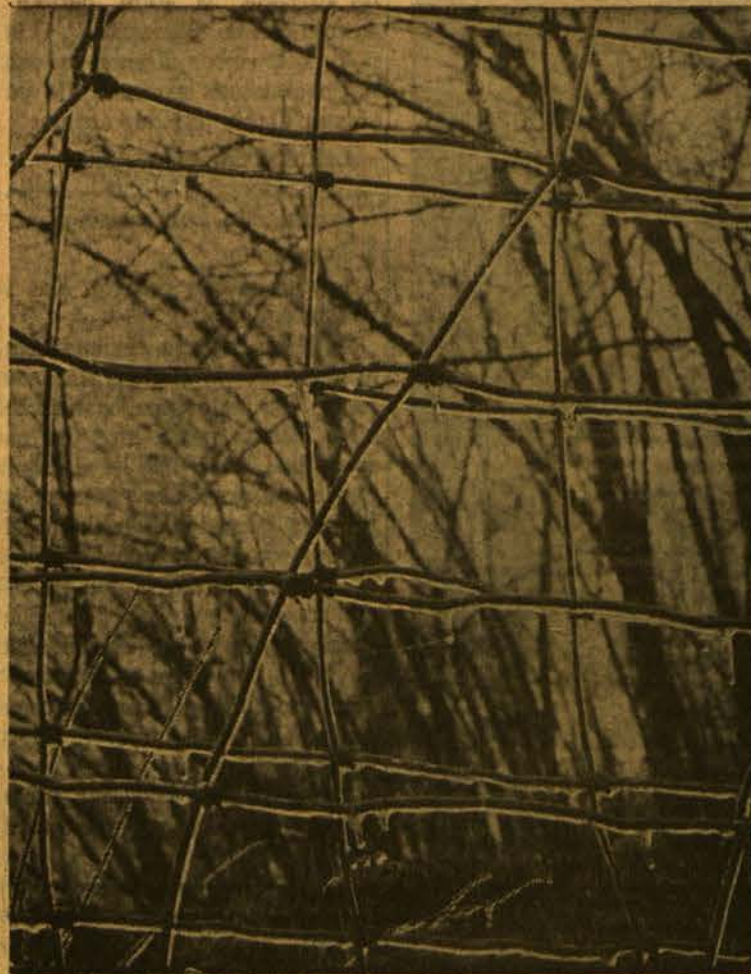
metų perspektyvoje apie neseniai mirusį poetą Wystan Hugh Auden, apie racionalaus skaitymo mokymo metodą. Naujų knygų puslapiuose recenzuojama Liūnės Sutemos eilėraščių rinkinys "Badas" (J. Blekaitis) informuojama apie prof. P. Rabiškausko parengtą Lietuvos vokiečių reliacijų pirmojo tomo vertinimus tarptautiniame mokslo pasaulyje (J. Jakštas) ir aptariamas Vincento Drotvino veikalas "Lietuvių kalbos tyrinėjimų tarybiniais metais apžvalga" (Pr. Skardžius). Plati ir kruopščiai surinkta mūsų visuomeninės ir kultūrinės veiklos kronika. Be įvairių dalykinių nuotraukų numeris dar puošiasi Br. Jameikienės ir Stasės Smalinskienės dailės darbų pavyzdžiais.

• **BALTŲ KALBŲ VEIKSMAŽODŽIO TYRINĖJIMAI**. Lietuvos Mokslų akademija, Lietuvių kalbos ir literatūros skyrius. Lietuvių kalbotyros klausimai XIV. "Minties" leidykla, Vilnius, 1973. Redakcinė kolegija: A. Jonaitytė, K. Morikinas, A. Sabaliauskas (ats. red.). Leidinys didelio formato, 262 psl.

Šis tas iš turinio: S. Karaliūnas "Iš lietuvių kalbos tokių mienų veiksmažodžių istorijos (uo-šaknies vokalizmo tipas)", V. Ambrazas "Lietuvių kalbos galininko su dalyviu poziciniai modeliai", Z. Zinkevičius "Nepastebėta senųjų raštų tarlamosios nuosakos forma", A. Vidugiris "Zietelos tarmės veiksmažodžio ypatybės", L. Valeika "Konstrukcijų su vardažodiniu tariniu struktūriniai-semantiniai bruožai", Tarp įvairių kalbinių leidinių, recenzuojama ir J. Kazlauskas "Lietuvių kalbos istorinė gramatika" (kirčiavimas, daiktavardis, veiksmažodis), Gale J. Kruopas aptaria A. Salio kalbinę veiklą.

• **SEJA**, 1973 m. Nr. 4. Tautinės demokratinės minties laikraštis. Žurnalas išeina keturis kartus metuose. Leidžia Varpininkų leidinių fondas. Redaguojama Liudvikas Šmulkštys, 2523 C. 69th St., Chicago, Ill. 60629. Administruoja Juozas Urbelis, 1649 N. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160. Metinė prenumerata \$5.00. Atskiros numerio kaina \$1.50.

• **TECHNIKOS ZODIS**, 1973 m. Nr. 4. Leidžia Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos skirto Techninės spaudos sekcija. Vyr. redaktorius — G. J. Lazauskas, 208 W. Natoma Ave., Addison, Ill. 60101. Techninis redaktorius — J. Slabokas. Administruoja J. Sakalas, 7025 S. Rockwell St.,

Atodėrėtis

Nuotr. Algimanto Kezio, S.J.

Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata \$6.00, studentams — \$2.00.

• **PLIENO SPARNAI**, 1973 m. 4-ji dalis. Metraštis. Leidžia Amerikos Lietuvių aero klubas Chicago, Ill. Redaguoja V. Peškas ir E. Jasiūnas, 2846 W. 63rd St., Chicago, Ill. Administruoja B. Gustaitienė, 6602 S. Fairfield, Chicago, Ill. 60629. Šio numerio kaina \$2.00. Žurnalas nuosakos forma", A. Vidugiris "Zietelos tarmės veiksmažodžio ypatybės", L. Valeika "Konstrukcijų su vardažodiniu tariniu struktūriniai-semantiniai bruožai", Tarp įvairių kalbinių leidinių, recenzuojama ir J. Kazlauskas "Lietuvių kalbos istorinė gramatika" (kirčiavimas, daiktavardis, veiksmažodis), Gale J. Kruopas aptaria A. Salio kalbinę veiklą.

• **E. Krepp, SECURITY AND NON-AGGRESSION. Baltic States and U.S.S.R. Treaties of Non-aggression. Problem of the Baltic III. Estonian Information Center**, Box 450 30, S — 104 30 Stockholm 45, Sweden.

Leidinyje 64 psl. Jame istorinių ir teisinių žvilgsnių nagrinėjama saugumo ir nepuolimo paktų tarp Sovietų Sąjungos ir Baltijos valstybių sudarymas ir duodami tų sutarčių dokumentiniai tekstai.

• **SVECIAS**, 1973 m. Nr. 4. Lietuvių evangelikų — liuteronų laikraštis. Redaktorius: Kun. A. Trakis, 6620 S. St. Louis Ave., Chicago, Ill. 60629. Tas pats adresas ir administracijos. Metinė prenumerata JAV, Kanadoje ir Australijoje \$4.00, Anglijoje — 1,5 svaro, Vokietijoje — 8 DM.

• **MŪSŲ ŽINIOS**, 1974 m. sausio mėn. 27 d. Nr. 2 (44). Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoje biuletenis. Atsakingas redaktorius: Alg. Kežys, S. J. Biuletinį redaguoja D. Va-

Algirdo Landsbergio stebuklingieji vaidinimai

(Atkelta iš 3 pusl.)

čias, šaukdamas: Niekados, niekad, niekad, niekad".

Ką su tokia kompanija daryti šventajam? Aišku, kad bėgti. Kilti dangun. Vienam, be angelų, nes pastarasis ryžtasi pasilikti žemėje — klausytis dainų, mylėti, gyventi, dirbti ir mirti. Tai gana imponantiškas finalas. Šalia besisukančio aklino Totentanco rato, šalia mirties ir neviltinges, angelas su patosu sako Kazimierui II: "Mano žemė! Mano daina! Mano mirtis! Sudie, Kazimierai".

Atrodo, kad tai vienintelė išeitis — buvimas žemėje.

Vaidinimų tekste prasimuša įvairios dimensijos: moralinės, politinės, istorinės, tautinės, universalinės. Tai mūsų likimo panorama, užgriebianti ir dabartį, nes Lietuvos vargai tebesitęsia. Čia vienaip ir kitaip atsiskleidžia mums brangus šventojo asmenybė. Čia kritikuojamas karaliaus — vado meryžtingumas pavojingai tautai momentu. O ką sakyti apie milžinišką imperalistinį galiūną, už kurio kariaunos laimėjimą meldžiasi net 99 cerkvių chorai. Į jį nukreipiamos pačios aštriausios A. Landsbergio satyros strėlės. Elegantišku humoru pavažiuojama ir dangaus viršūnėms.

Box 1226, Denver, Colorado žurnalo metinė prenumerata \$5.00, atskiros numerio kaina \$1.00.

• **Grasė Petrėnienė, VAIKUČIO DZIAUGSMAI**. Išleido Petras Petrėnas Kanadoje. Iliustracijas paruošė pati autorė. Spausdino salesiečių spaustuve Romoje. Leidinyje eilėraščiai ir apsakymėliai. Kaina 5 doleriai.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai, pritalkinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 So. Oakley Ave., Chicago Tel. Virginia 7-7258 - 59

TRAVEL ADVISORS OF AMERICA, INC.

Nauja agentūra su patyrusiu personalu kelionėms į U.S.S.R., lietuvių vadovė Loretta Kasis turi:

7 KELIONES Į LIETUVĄ 1974 METAIS žemiausiomis kainomis:

1—Gegužės 19 d.	2½ savaitės
2—Birželio 16 d.	2 savaitės
3—Birželio 30 d.	2½ savaitės
4—Liepos 14 d.	2 savaitės
5—Liepos 28 d.	2 savaitės
6—Rugpjūčio 11 d.	2½ savaitės
7—Rugsėjo 8 d.	2 savaitės

Grupės 1, 3 ir 6 apima 4 naktis Leningrade, 5 naktis Vilniuje (atskrendama į Vilnių iš ryto ir 1 ekskursija į Kauną), 3 naktis Minske, 1 naktis Maskvoje ir 4 naktis Copenhagen (su ekskursija į Malmio, Švediją).

Grupės 2, 4, 5 ir 7 turi viską tą patį, tik po 1 nakties Copenhagen grįšime namo.

Visais kelionių reikalais kreiptis į

TRAVEL ADVISORS OF AMERICA, INC.
180 N. Michigan Ave., Chicago, Ill. 60601

Suite 323

Tel. 346-0102

Loretta Kasiene ten rasite antradieniais ir ketvirtadieniais nuo 5 iki 7 val. vak., ir šeštadienį nuo 10 val. ryto iki 4 val. popiet. Bet kokiu laiku galima skambinti Lorettai Kasis į namus, kam nepatogu važiuoti į miestą — galima bus reikalus atlikti jos namuose pagal susitarimą telef. 776-0180.

Taip žaisdamas, A. Landsbergis paklojo išeivijai ir Lietuvai kazimierinį teatrą. Juo labiau reikšminga, kad šia tema vaidinimų mes lig šiol neturėjome. Telioka išeivijos teatralams nedelsiant sukaupti jėgas ir abu

stebuklingus vaidinimus parodyti visuomenei.

KONCERTINIS YPATINGAS GITARAS IR KANKLES
DARO PAGAL UZSAKYMĄ IR TAIŠO STYGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS
KVIRINAS RUNIMAS
1914 W. Cermak Rd.
CICERO, ILL. 60650
Tel. — 652-3200

WAGNER & SONS
Typewriters, Adding Machines & Checkwriters
Nuomola — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50m patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-1111

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENTYBES
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 69th St., Tel. REpublic 7-1941

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus. Minimum \$5,000	6½% Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	5¼% Mokamas už investavimo sąskaitas
---	--	--

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiadienį: uždaryta. 9 v. r. iki 9 v. v. VALANDOS: PIRMAD. IR KETVIRTAD.

By 1986
Nancy will be
ready for college

CHICAGO ★★★★★
savings and loan association
6245 south western avenue 416-7575

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti jums naudingi ir ateityje.

Sąsaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogor
Frank Zogor, President

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASS'N.
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILL. 60632
Phone 254-4470

5¼%

All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

7½%

4 Years Savings Certificate (Minimum \$5,000)

Kultūrinė kronika

DRAUDZIAMOJO LAIKOTARPIO IR 20 AMŽ. PRADŽIOS LIETUVISKOSIOS PERIODIKOS MIKROFILMAI PENNSYLVANIOS UNIVERSITETE

Pennsylvanijos universiteto biblioteka, kurioje yra gausus lituanistikos skyrius, šiuo metu iš Vilniaus universiteto bibliotekos yra gavusi "Tėvynės Sargą", "Apžvalgos" ir "Vilniaus žinių" mikrofilmus. Jais dabar lengvai gali pasinaudoti laisvame pasaulyje gyvenantys ir įvairius darbus rašantys lituanistai.

1973 METU RASYTOJŲ DRAUGIOS PREMĖJOS JURY KOMISIJA

Lietuvių Rašytojų draugijos 1000 dol. premijos jury komisija sudaryta iš New Yorko apylinkėje gyvenančių rašytojų. Į ją įeina: Juozas Brazaitis, Paulius Jurkus, Nėlė Mazalaitė, Pranas Naujokaitis ir Leonardas Žitkevičius. Komisija vertins laisvame pasaulyje 1973 m. išleistas mūsų grožinės literatūros knygas. Premijos mecenatas yra Lietuvių fondas.

LAIKRAŠTINĖ LIETUVIŲ KALBA

Kalbininkas Stasys Barzdukas žurnalistikos vadovėliui atsiuntė labai išsamų straipsnį "Laikraštinės lietuvių kalbos stiliaus gairės". Straipsnis bus labai naudingas mūsų redaktoriams ir laikraštininkams. Čia kalbama apie laikraštinio stiliaus aiškumą, tikslumą, vartojamų žodžių

taisyklumą, stiliaus paprastumą, glaustumą, gyvumą, vaizdumą, turtingumą, įtaigumą, pretenzingų frazių vengimą. Viskas pailiustruota gerai parinktais pavyzdžiais.

BR. RAILA APIE STRAIPŠNIŲ RAŠYMĄ PERIODIKOJE

Patyręs laikraštininkas Br. Raila žurnalistikos vadovėliui parašė išsamų straipsnį apie vedamųjų ir kitų straipsnių rašymą laikraščiams. Vadovėlį leidžia Lietuvių žurnalistų sąjunga. Jo sukūrimė dalyvauja daugiau kaip 20 patyrusių lietuvių žurnalistų ir rašytojų. Br. Raila po operacijos jau pasveiko ir grįžo į darbą, bet galimas dalykas, kad šiuo metu pabaigoje jau galės pasižvesti daugiau spaudos darbams, išeidamas į pensiją.

TRAGIŠKAI ŽUVO LITERATŪRAI RODES DĖMESI POVILAS VAIŠVILA

Chicagoje sausio 27 d. autobuse, susiginčijus dėl persidėmo bilietėlio, juoduko šoferio buvo mirusiai nušautas Povilas Vaišvila. Persidėmo bilietėlis prie nušautų rastos visai tvarkoj. Povilas Vaišvila buvo 33 metų. Anksčiau mokėsi lietuvių sauležiečių gimnazijoje, Italijoje, ir universitete Čia, Chicagoje, studijavo filosofiją, klasikinę kalbą ir literatūrą. Rašė ir pats poeziją. Jos kelias atvejis buvo "Draugo" kultūriname priede. Taipgi lietuvių kalbon vertė naujosiomis graikų poetų ir Dylan Thomo poeziją. Šių vertimų taipgi buvo spausdinta "Draugo" kultūriname priede. Pastaruoju metu velionis labiau

Dailininkė Nijolė Vedegytė-Palubinskienė

Nuotr. V. Mazėlio

sia domėjosi religinėmis problemomis ir aplamai mistika, savotiškai prie jų derindamas visą savo gyvenimo būdą, veiksmą, net apsirėmimą.

NAUJA ADOMO GALDIKO MONOGRAFIJA LIETUVISKAI

Magdalena Galdikienė pasiryžė išleisti dail. Adomo Galdiko monografiją ir lietuvių kalba. Monografijoje apie Galdiko kūrybą rašo dail. Viktoras Vizgirda, apie jo asmenį bei gyvenimą tremty — kun. Leonardas Andriekus. Lietuviškoji monografija savo turiniu skirsis nuo angliškosios. Angliškoji, kaip žinome, jau išleista amerikiečių leidyklos October House New Yorke.

PRANCŪZŲ ROMANŲ PARODA

Centrinuose Chicago miesto bibliotekos rūmuose, Michigane ir Randolph gatvių sankryžoje, antrame aukšte atidaryta prancūzų romanų paroda, apimanti laikotarpį nuo 1945 m. iki dabar. Parodą suruošė pati biblioteka, talkinama Prancūzijos kultūrinės tarnybos New Yorke. Paroda tęsis iki vasario 15 d. Išstatyta 359 autorių 601 romanas.

BALTIEČIŲ DAILININKŲ PARODA BOSTONE

Naujosios Anglijos Baltų draugija, veikdama bendromis lietuvių, latvių ir estų pastangomis, metai po metų šiame mieste vis surengia aukšto lygio baltiečių koncertus, meno parodas ir kt. Štai ir vėl nauja, geroje vietoje ir gera baltų kultūros reprezentacija: šešių dailininkų paroda Boston City Hall parodų saleje. Dalyvauja šie dailininkai: Viktoras Vizgirda, Romas Viesulas; latviai — Maira Dreimanis - Reinbergs ir Uldis Purins; estai — Epp Ojamaa ir Hardu Keek. Parodos atidarymas vasario 4 d. 7 val. vak. Paroda tęsis visą vasario mėnesį.

Filmų įvairumai

Psichinis, šiurpu nukrečiantis pasakojimas

STASIS SEMENIENE

"DON'T LOOK NOW" (Esquire teatre) yra aukštesnės rūšies gotiško stiliaus šiurpulingas filmas, susuktas šių dienų Venecijoje — trūnijandame, niūriame, o tačiau nepagydomai romantiškame mieste. Beveik visas veiksmas vyksta Venecijoje, tame fantastiškame didmiesty, kuris pralenkė visus kitus savo stiliumi, ir tos vietovės taip susiraužo su įvykių eiga, kad, atrodo, neįmanoma būtų tokį filmą pastatyti kur kitur.

Filmas garbinamas kaip "psichinis, šiurpu nukrečiantis pasakojimas". Ir jis toks yra, nors gal ir nenukrypsta ligi kraštutinumų, kaip pvz. "Rosemary's Baby" ar dabar tik ką pasirodęs "The Exorcist". Vietoje šėtono apsidėmo, režisierius Nicholas Roeg išvysto baisaus nujautimo jausmą: kažkas blogo turi įvykti, ir mes, žiūrovai, tai ne tik nujaučiame, bet ir žinome, o taipgi charakteriai tai žino — bet kas ir kada, ir kur?

Donald Sutherland ir Julie Christie yra gerai parinkta pora savo ro lėmis, kaip vyras ir žmona (Jonas

ir Laura), kurie netenka mažos dukrelės, kai ji nuskaista.

Jis turi tą nujautimo dovana, bet nežino ir nesupranta. Jonas numato iš anksto, kad baistis dalykai įvyks. Pz. jis kažkaip nujaučia, kad jo dukrytė įkrito į kūdrą. Galvotrukčiais tėvas bėga prie tvenkinio, bet, deja, per vėlu ją išgelbėti. Ir pasibaisėjimo klyksmas jį supurto, nuaidėdamas per visą filmą. O atelty laukia dar baisėni įvykiai.

Laurą perspėja dvi senos anglos damos — seserys, kurių viena akla, ir toji ypač intuityviai pramato įvyksiančias nelaimės, žino, kad Lauras vyrras žengia į praūtį. Jis pats neklausio ir netiki. Ir tada pati Venecija (aufotografuota, vėliau suredaguota taip, kad atrodytų dar labiau dvasių persekiojamas miestas) pradeda regėti siūlą paslapčiai išspręsti. Režisierius Roeg tiesiog genialiai parinko savo pasakojimui Veneciją pačiu niūriausiu metų laiku — vėly rudenį ir ankstyvą, drėgną žiemą. O atsirado jė tame mieste iš Anglijos.

Spalvotasis filmas pastatytas Peter Katz pagal Daphne Du Maurier novelę.

Filmas yra sudėtingai painus, išmanus, o kartu ir bauginantis. Švelnesnių sielų žiūrovams ypač nepatiko žmogaus mirties scena su konvulsijomis, trūkčiojančiu kūnu ir gožiančiu krauju. Filmą skiriamas žiūrovams su rezervais.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug autapysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Filmai užbaigti foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad ir ketvirtad vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois, 60629
Tel. PROspect 6-8998

SNIP N CURL by JO

2756 WEST 63rd STREET

Specializing in Tinting, Hair Cutting & High Styling
Come in or phone for appointment:
RE 7-9125 or RE 7-9126. Ask for JO.

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO HALSTED STREET

TEL. CA 5-7252

DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO IR STEREO APARATŲ, PARDAVIMAS IR TAISYMAS. SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI.

Zenta Maurina apie Rusijos dabartį

(Atkelta iš 2 pusl.)

"Kur yra sensacijoms atviras jaunimas, protestuojantis prieš karą Vietname ir kitas žiaurias? Kur yra žymių Maskvos lankytojų mėginimas gauti leidimą susipažinti su kokia nors priverčiamųjų darbų stovykla ar su psichiatrinio kalėjimu?", klausia kaip tik paskelbtame atsisaukime pabaltietė, turinti švedijos pasą.

Kai Europa sužinojo, kad Aliaskoje gyvims ruoniams nuplūpama oda, kilo aršesni protestai, negu dėl žmonių persekiojimo Sovietų Sąjungoje", pareiškė rusų literatūros žinovė.

Zenta Maurina pabrėžia, kad Vakarų pasaulyje nė vienas negali pasiteisinti nežinojimu laisvės trokštančio žmogaus persekiojimo ir vergų stovyklų buvimo Sovietų Sąjungoje. Dabar jau nėra nei dokumentų, nei literatūros stokos. Maurinos teigimu, baimė sovietų režimui sukelia tie rašytojai, kurie savo veikaluose vaizduoja realų Rusijos gyvenimą ir yra pasiryžę dėl savo idėjų mirti.

Rašytoja kviečia organizuoti frontą prieš žmogaus teisių maišymą Sovietų Sąjungoje. (J.B.)

(Iš laikraščio "Latvija", 1973. X. 20, išvertė A. T.)

Red. pastaba. Zenta Maurina gausiuose savo raštuose yra lietuvių ir lietuvių kultūros kodus. Netrukus žadame Draugo kultūrinio priedo puslapiuose spausdinti idomų jos essay apie M. K. Ciurlionio kūrybą. O tai dabar darosi gana aktualu, kai 1975 metais rengiamės minėti 100 metų sukaktį nuo M.K. Ciurlionio gimimo).

JAV LĖSOS ETNINĖS STUDIJOMS

Etninėms studijoms lėšos numatytos skirti iš Darbo, sveikatingumo ir švietimo fondo, kuris kongreso priimtas ir prezidento pasirašytas gruodžio 18 d. Kongreso narys Frank Annunzio specialiu raštu Pavergtų tautų komitetui Chicagoj pranešė, kad etninėms studijom dabar gali būti skirta apie 2,375,000 dol.

Cosmos Parcels Express Corp.

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Geral pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skatlingą klientūrą, slūgiant

DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ, UKRAINIJĄ IR t. t.

GAVEJAS NIEKO NEMOKA.

TOKSTANČIAI KLIENTŲ PATENKINTI.

VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.

GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštų kokybės prekių prietaisais kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

affiliated with PODAROGIFTS, INC.

prima užsakymus dovanų pažymėjimams, automobiliams, šaldytuvams, televizijų aparatams, radijo transistorsams, magnetofonams (tape recorders) ir daug kitiems dalykams, taip pat BUTAMS savo gimimams ir draugams gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje. Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausiojo įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP. 488 MADISON AVENUE

(tarp 51 ir 52 g-vės) Floor 21st

NEW YORK, N. Y. 10022

Tel.: (212) 758-1150/1

SKYRIAI:

NEW YORK, N. Y. 10003, 45 Second Avenue
NEW YORK, N. Y. 10011, 135 W. 14th Street
BOSTON, Mass. 02118, 271 Shawmut Avenue
BOSTON, Mass. 02127, 359 West Broadway
BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue
CHICAGO, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue
CHICAGO, Ill. 60608, 3333 So. Halsted Street
CLEVELAND, Ohio 44134, 5879 State Road
IRVINGTON, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue
GRAND RAPIDS, Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N. W.
HAMTRAMCK, Mich. 48212, 11333 Jos. Campan Ave.
HARTFORD, Conn. 06106, 518 Park St.
LAKEWOOD, N. J. 08701, 241 Fourth St.
LOS ANGELES, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd.
NEW HAVEN, Conn. 06511, 1329 Boulevard
NEWARK, N. J. 07106, 698 Sanford Avenue
PASSAIC, N. J. 176 Market Street
PATERSON, N. J. 07505 — 60 Broadway
PHILADELPHIA, Pa. 19122, 1214 N. 5th St.
PHILADELPHIA, Pa. 19141 — 4925 Old York Rd.
PITTSBURGH, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street
SAN FRANCISCO, Calif. 94115, 2076 Sutter Street
WATERBURY, Conn. 905 Bank Street
WARREN, Mich. 48092, 29200 De Quindre, 1/2 Block
North of 12 Mile Road
WOODHAVEN, N. Y. 11421, 94-08 Jamaica Ave.
WORCESTER, Mass. 01610, 144 Millbury Street
YOUNGSTOWN, Ohio 44503, 309 W. Federal Street
IRVINGTON, N. J. 07111, 1082 Springfield Avenue
Tel. AL 4-54566
CH 3-2583
LI 2-1767
268-0668
TL 6-2674
BR 8-6966
WA 5-2737
884-1738
ES 2-4685
GL 8-2256
365-5255
246-9473
FO 3-8569
AN 1-2994
LO 2-1446
373-8783
GR 2-6387
Tel. 345-2028
Tel. PO 3-4818
Tel. GL 5-9586
HU 1-2750
FI 6-1571
PL 6-6766
Tel. 751-8760/1
Tel. 441-4712
SW 8-2868
RI 3-9440
374-6446

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1974 METAIS

American Travel Service Biūras šiais metais yra suorganizavęs 10 grupinių kelionių į Lietuvą. Tai yra kelionių biūras, kuris pirmasis pradėjo organizuoti šias ekskursijas ir turi didelį patirtimą šioje srityje.

VISOS GRUPĖS LIETUVOJŲ PRALEIS 5 DIENAS (1 dieną Kaune).

EKSKURSIJŲ ISVYKIMO DATOS YRA SEKANČIOS:

GEGUŽES MĖN. 20 D. — CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų — sustoja Leningrade
BIRŽELIO MĖN. 11 D. — CHICAGO — 15 dienų — sustoja Helsink
BIRŽELIO MĖN. 17 D. — CHICAGO — NEW YORK — 17 dienų — sustoja Lisabonoje
LIEPOS MĖN. 1 D. — CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų — sustoja Romoje
LIEPOS MĖN. 8 D. — CHICAGO — NEW YORK — 17 dienų — sustoja Romoje
LIEPOS MĖN. 14 D. — CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų — sustoja Romoje
RUGPĖČIO MĖN. 4 D. — CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų — sustoja Helsink
RUGPĖČIO MĖN. 15 D. — CHICAGO — 17 dienų — sustoja Romoje
RUGSEJO MĖN. 1 D. — CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų — arba 20 dienų (sustojant Romoje)
SPALIO MĖN. 2 D. — CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų — sustoja Helsink

SKUBEKITE REGISTRUOTIS — DALYVIŲ SKAICIUS GRUPESE YRA RIBOTAS.

KELIONIŲ KAINOS BUS PASKELBTOS VĖLIAU.

DEL INFORMACIJŲ SKAMBINKITE ARBA RASYKITE:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 South Western Avenue

Chicago, Illinois 60643 Tel. (312) 238-9787

Norintiems atsikviesti gimines iš Lietuvos padarome reikalingus išskvietimo dokumentus. Taip pat teikiame informacijas kelionių reikalais po visą Ameriką ir kitus pasaulio kraštus, parduodame bilietus, parūpiname vizas — be jokio papildomo mokesčio.

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIK & EVANS

6845 SOUTH WESTERN AVENUE

TRYS MODERNISKOS

AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MASINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

P E T K U S

MARQUETTE FUNERAL HOME

TEVAS IR SONUS —

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

2533 West 71st St. Telef. GROvenhill 6-2345-4

1410 S. 50th Ave., Cicero TOWnhall 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktorai

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas YArds 7-1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS

2314 W. 23rd PLACE

Tel. Virginia 7-6672

2424 W. 69th STREET

Tel. REpublic 7-1213

11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE.

Tel. LAfayette 3-8572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-1138-89

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

SPYGLIAI IR DRYGLIAI

REDAGUOJA DR. S. ALIČNAS

PATRIOTINIAI DARBAI

Šiais laikais nepatriotinių darbų beveik nėra. Visi, kas ką bedirba, vis dirba tėvynės labui. Visi pinigais renka tėvynės labui, visi vakarus, su išgerimu ir be išgerimo, rengia tėvynės labui, rožiu vasa, loterijos, piknikai ir šiaip kokie subūvimai, bridžas ir kortos vis skirtingai patriotinei veiklai. Antraip mes būtume žuvę. O jeigu kas tuo suabejoja, tai jau vyksta kova o kovoti reikia už teisybę, nes kas nekovoja už teisybę, tas, taip sakant, yra niekam tikęs. Vienas teigė, kad už teisybę jis gali žmogų užmušti. Tai, žinoma, su juo reikia sutikti. Gal kiek ir per daug žmogų užmušti, bet už teisybę žmogų mušti arba kaip kokiojo Arizonoj purvo vonelėse pamaudyti, tai jau būtina. Žmogus kovojo su ruskiu o kas tau tas ruskis: sėdi, pačiupęs Lietuvą, ir viskas. Nėra kaip su juo pasimušti ir už teisybę pakovoti, o su savo artimu tai kitas reikalas, vardan teisybės jį gali spaudyti ar šiaip ar jau privačiai pamokyti teisybės.

Žinoma, juk mes čia esame, kad kovotume už patriotizmą. Salėj ar bare, laikraštyje ar per radiją, seime, susirinkime, privačiai ar pusiau privačiai, mes turime ginti savo tėvynę. Ir kas gali tą tėvynę geriausiai ginti, jeigu ne tu pats. Kur žmogus stovi, ten žemės centras. Ir už ką tu kovoji, tai yra tikriausia tiesa. Štai, išėjo Jonynienės vadovėlis "Nameliai mano brangūs". Na, ir kai kas be abejo, nežinia kas, nes kovotojas, kaip geras strategas, iš už kampo muša, randa, kad vadovėlyje ruskiai eina su kelnėmis, gi mes visi gerai žinome, kad ruskiai yra plikauodegiai. Iš viso skarmaliai. Vadovėlyje jie įdėti bevažiuoja su ratais, o turėjo eiti pėsti. Be to, vaikai kabina trispalvę. Tai aiškus nepatriotizmas, juk vėliavą reikia kabinti ne kokiame medyje, bet ant gražaus stulpo, maždaug tokio, kokį Marquette Parke pastatė.

Patriotizmą rasina ir JAV prez. Nixonas. Sako, reikia taupyti. Lietuvį to mokyti nelabai reikia, nes jie jau seniai pamatė, kad bus visokios krizės. Tai liudija ir Lietuvos fondas, kurin labai taupiai sumelės teplaukia. Kai kokie ten žydai giriasi, kad sudėjo bilijonus, tai per daug nėra ko čia didžiutis, reikia didžiutis, kad esame taupūs, tai padedame Amerikai visas krizes nugalėti. Be to, kiti

Diskusijų vadovas su melais ir tvarkos įrankiu.

lietuviai, ypač kurie turi nuomininkų, jau seniai kurą taupe. Žinoma, yra daug patriotiškų žmonių. Kiti yra tiek narsūs kovoję su bolševizmu, kad net iš trispalvės nori raudoną spalvą išlupti, kaip ji ten tokia raudona ir pateko — tikras komunistinis ženklas.

Jeigu tik patriotizmo vardan su kuo nors kovojai, tai ta kova ir prasminga. Kovoti reikia visur, susirinkimuose, spaudoje ir, jei kovoji, tada nebereikia veikėjauti, nebereikia kokio ten visuomeninio darbo dirbti, kuris daug mažiau patriotiškas už kovą su broliu lietuviu. Muštis vardan patriotizmo yra labai reikšminga, nes visada būsi laimėtojas. Taigi, jei jau nepavyko kovoje už tėvynę galvą padėti, jeigu jau nebuvo progos mirti, tai čia išlikęs gyvas, kovok, o ne kokią darbą dirbk, nes juk ir dideli darbai lieka tik darbai o kariški žygiai, kad ir mažiausi, yra istoriškai svarbūs ir visada liks žygiais. Manome, kad šie metai bus patriotizmo metai, vardan patriotizmo viens kitam per galvelę trenksim rašteliu marguoju ar žodeliu sparnuočiu.

Draugiškos d'iskusijos

SOČI IR BALTIJOS JŪRA

Raymon Dickow važinėjo su delegacija po Rusiją ir aprašo įspūdžius. Jis rašo: "Sochi is located at the foot of the Main Caucasian Mountain Range on the shore of the Baltic Sea".

Taigi šaunus turistai Kaukazo kalnus perkėlė ant Baltijos krantų.

Kodėl bara ir kodėl ne

Kai kas kelia klausimą, kodėl vienus lietuvius okupantas vadina nacionalistais, o kitus tik šiek tiek apkaldintais buržuazinių vaduotojų. Sovietinis kūrėjas į šį klausimą gali atsakyti

Antano Gustaičio posmu:
Liepi man dainuoti — kaip gulsė pragystu.
Liepi man tylėti — kaip grumstas tyliu.
Liepi man kentėti, kad mintys pakistų — Vorkutoj ant sniego prišalęs guliu.

— Geriausia draugė knyga, geriausias bičiulis televizija

PRAGARO VARTAI

"Kanadoje, Lytton miestelyje. — Kaimelis turi kelis šimtus sielių. Jis stovi ant žemės, pusplukės uolos. Aplink tik pilkų pelenų salos. Pavažiavus kokią šimtą mylių, pamatė ir pragarą vartus. Mes prie jų nesustojome".

Alf. Nakas

Ši nuotrauka, paimta iš komunistų spaudos, vaizduojanti kaip tėvas ruošia sūnui staigmeną, rodo, kad ir komūnai (kuri šiaip visus trumpai ekonomikai apkirpusi laiko, sunku su plaukais kovoti.

Mus nuliūdino taika

Noakui padėjus kovos kirvį Clevelande Balso seime, pasakant, kad daugiau būtų nebus, spyglininkai labai nusiminė. Mes galvojome, kad tenai vyks žiauri kova kirviais ir kalavijais. Ir tai būtų buvę labai gerai. Kai lietuvis pasimuša ar pasibylinėja, ligonis greičiau pradeda gyti, be drabužių esantis žmogus šilčiau jaučiasi, o išbadėjęs tuojau pamiršta alkį.

Spyglininkai ir dyglininkai tikėjo, kad vyks žiauri kova tarp LB ir Altos praeitais metais įvykusiam Altos seime. Tikėjome, kad visa byla bus sprendžiama lietuviškai, kimbant į atlasus ar apsišventinant lazdomis. Spyglininkai jau buvo numatę vietą, teisėjus ir išspausdinę bilietus į šitokią teisimą, bet LB atstovas visiškai nepasirodė, ir visas mūsų darbas nuėjo per noeką. Tikimės, kad mes būsime reikalingi sekančiame Altos seime. Visi nesutarimai turėtų būti sprendžiami aukščiausiai aprašytu būdu. Ir tai visus labai pralinksmins.

NESILAIKO PARTIJOS LINIJOS

"Vilnis" įsidėjo Klaipėdoje pastatyto poeto K. Donelaičio skulptūrą. Šiaip jau "Vilnis" laikosi Maskvos linijos, bet šį kartą nesilaikė ir priešingai visiems okupuotos Lietuvos laikraščiams, teigusiems, kad tai skulptūra Deltuvos, "Vilnis" parašė, kad ji yra dail. P. Rauduvės.

"Nesivaikyk bobų sijonų. Daug kartų tokį pasakymą girdėjau. Bet žmogus vėl ir vėl susigundai. Ir įkliūvi".

Alf. Nakas

"Kiekviena sutikta "kiaušytė" iš mūsų artimo yra laiptai į tobulėjimą, į dvasinį apsisvalymą".

"Mūsų žinios"

MINISTERIUI PIRMININKUI IŠ ATOSTOGŲ GRĮŽUS

"The Star" kolumnistas Gary Lautens, slapta surinkęs žinias, perduoda spaudai tokį vaizdą iš aplinkumos, kada fin. pirm. Pierre Elliot Trudeau grįžo iš atostogų. Min. pirm. laipiojęs po aukštus kalnus susitiks su piktos minios piketuotojais, kovoję, būdamas laive su audringos jūros bangomis ir persikeitęs aštresniais žodžiais su pasaulio galingais vyrais — politikais. Pabuvojęs tris savaites Viduržemio jūros rajone, Trudeau grįžęs prie savo kasdieninio darbo.

— Good morning, Mr. Trudeau, — pasveikinęs jį vienas artimiausių padėjėjų.
— Kas per gerumas šio ryto? — be abejonės. Trudeau norėjęs sužinoti iš padėjėjo.
— Well... oh, — suglūmęs padėjėjas. — Aš suprantu, mat, pirmą dieną po atostogų. Bet mes pradėsime tuos darbus ir greit užbaigsime, nors jų susikrovė gana daug.

— Toji krakmolinta apikaklė tiesiog žudo mane, — pasiskundė Trudeau. — Kas išrado kaklaraiščius ir krakmolintas apikakles, turėtų būti pakartas ant artimiausio medžio, — dar pridūręs min. pirmininkas.

— Aš pasižymėsiu tai, sir. Dabar apie Kvebeką ir apie...
— To hell with Quebec. Ar aš jau sakiau apie žuvį, kurią bemaž ko nepagavau Graikijos pakrantėje? Žuvis buvo apie trijų pėdų ir vieno colio ilgumo.
— Of course, sir! (Žinoma pone).

— Galvojau, kad mano fotografinės nuotraukos be išsibaišiančios. Aš padariau keletą fotografinių šūvių Capri saloj. Jūs nustebste, kaip stebuklingai gražiai atrodo.

— Galėtume mes grįžti vėl prie Kvebeko, taip pat prie "French-English" problemos?
— Nesijaučiu, kad aš galėčiau išspręsti jas dabar. Kodėl mes negalėtume atsisėsti prie puoduko kavos ir pakalbėti privačiais reikalais?

— Well, bet darbo krūvis vis didėja.
— Ar niekas neskambino, kai aš buvau išvykęs?
— O taip! Prez. Hixonas, Raudonosios Kinijos užsienio

reikalų ministeris, karalienė...
— Klausyk, ar aš pasakojau jums apie tą mažytį restoraną, kurį mes suradome Majorkeje? Jums patiktų tenai. Išsiuvinėtos gėlėmis staltiesės, fantastiškai geras maistas, gitarų puiki muzika, kuri galėtų priverti ir akmenį apsivertinti.

— Aš žinau, kad visa tai gražu. Dabar apie tuos telefonų skambinimus. Jų iš viso buvo 268. Tenai yra sąrašas. Tikiau, kad kai kuriems reikalingi atsakymai dar šiandien. Tenai, ant kairiojo stalo, yra laiškai. Jų iš viso 14,789, į kuriuos...

— Ar jūs gavote pašto atvirutę iš mano kelionės, kurią paslunčiau iš Nicos? Koks tai vietos gražumas! Penkis dienas nemačiau jokio debesėlio danguje.

— Nenoriu pertraukti, bet te-

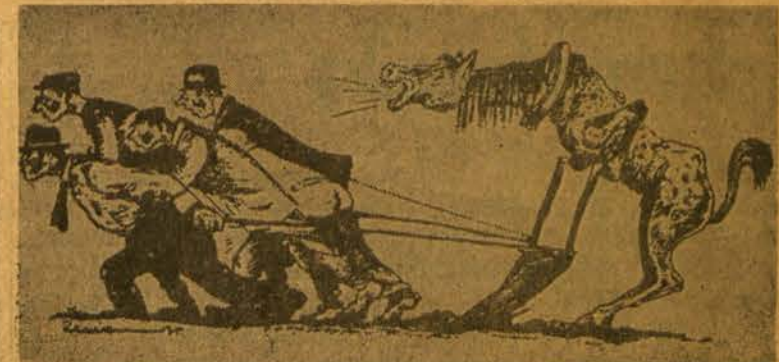
Grįžus iš atostogų

nai, lauke, yra laukianti delegacija ir tai ne viena: indėnų, darbo judėjimo, neturingųjų, eskimų ir dar gal kokių nors.

— Ar aš jums pasakojau kad mes septynias mylias padarydavom su salonu kuro, plaukdami jachta? Tai visiškai neblogai — ar ne? Pagaliau, jūs niekad gal nematėt tokių gražių saulėleidžių, kokius galima pamatyti Viduržemio jūroje.

Tačiau, pone, tenai Mr. Marchand nori keletos žodžių su jumis. Be to, tenai ant jūsų stalo guli pranešimas apie infliaciją. Be to, buvo labai skubus telefonų pranešimas apie Viduriniųjų Rytų krizę.

— Kiek dabar laiko?
— Septynios minutės po devynių, pone.
— O, Dieve! Ar ši diena kada baigsis?
Paruošė pr. al.

Šis St. Zuko piešinys, kurį dabar įsidėjo "Šiuota", yra darytas 1935 m., vaizduojantis bedarbius. Dabar šis paveikslas tinka kolchozinei dainelei: "Sveiki, gyvi, sveiki, gyvi, kaip gyvenat kolektyve? Kolektyve penkios bobos, traukia plūgą be atelvos".

Mintys prakalboms pagerinti

— Psichologas yra toks žmogus, kuris, gražiai merginai įėjus į kambarį, stebi kitus.

— Geram žmogui ir akmenis negaila.

— Atleidus vadžias, ir arklys staiga pajunta laisvės troškimą.

— Nulis ir aukštyn kojam apverstas lieka nuli.

— Paskutinį žodį vištos gyvenime taria puodas.

— Vyras svetimą paslaptį sauso ištikimiau, negu savąją, o moteris — savąją, negu svetimą.

— Moteris turėtų ištekti už vyresnio vyro, nes, nykstant jos grožiui, temsta jo regėjimas.

— Dažnai mums vadovauja ne galva, o pilvas.

— Šiandieniniame amžiuje jeigu tu nemeiini ir darbą, tai valdžia praranda tiek pat, kiek ir tu pats.

— Kai sriuba prisivilus, dėl skonio nesiginčijama.

— Viena uocija tylos daugiau verta negu svaras atsiprašymo už kvailą kalbą.

— Nėskas kitam duobės. Verčiau panaudok tą pačią, kurią jis tau iškasė.

— "Niekas sau antausių neskaldo".

Pr. Visvydas

"KAUKIŲ BALIUS" IR MOKYKLOS BALIUS

(Iš dr. S. Aliūno prakalbų, pasakytos Cicero Lituanistinių mokyklų baliuje, kur programą atliko sol D. Stankaitytė ir muz. A. Vasaitis)

Mūs operos poniutės gražios, Daug "Kaukių balių" suvadina

Tiktai vadovas Vytautas Radžius Prie stalo nieko nesodina.

Dainuos solistės, šoks mergaitės, Kaip ir pastatymuos visuos, Čia gros mums muzikas Vasaitis,

O ten tik lazdele mosuos.

Ir "Kaukių balių", ir čia salėj Solistė Dana mus žavės, Bet jau pašokt tik mūsų balių Su soliste kas nors galės.

Čia ir dešrų ir bulvių košės. Konjakas mušasi veiduos, O "Kaukių balių" Marijošius Tau anei trupinio neduos.

Kai trūksta gazolino, savo simpatiją tenka šitaip gabenti į kultūrinį parengimą

SPYGLININKĖ RASO

— Lolita rašo: "Kelios geltonplaukės Chicago gražuolės išnyko iš lietuviško horizonto. Jos pasekė pasirodžiusią Dovydo žvaigždę. Jos laimingos. Gyvena gerai. Kasdien į Izraelio bankelį savo namuose įmeta po dešimtinę. Vyro gimtoji žemė daug svarbesnė, negu Lietuva. Ir taip visą gyvenimą aukos jam. Ar irgi žadu aukotis saviesiems. Kai sulauksiu 22 metų, tuoj išvažiuosiu ten, kur gazolinas auga. Ten būsiu penktoji alyvos princas žmona. Juk mane todėl užaugino, kad jiems pagelbėčiau. Mano giminės neturi kuro savo fabrikams ir lėktuvams.

Aš, kaip Juozapas, savo brolių parduotas, kasdien stovėsiu prie alyvos šaltinio, pripildysiu jų lėktuvus ir tankus. Būk laiminga, Amerika! Būkit laimingi, mano giminės!

POETINĖ MANKŠTA PAGAL ABECELĘ

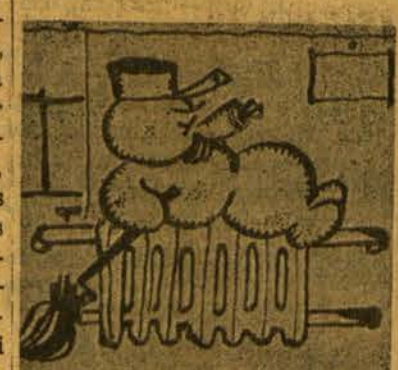
Milžinai mušėsi maišais; Musės maišės mielėse; Marytė meilinosi mamai, Murzius miegojo morkose.

Mergelė margučius margino, Mėsininkas mėsas mazgojo. Meškeriojas meškeres mėgino, Mama mielėse muses meškeriojo.

Meniškas mėnuo mėnesienoje, Menka meilė Mortos! Maudėsi menkė melduose, Miegojo milžinai maišuose. Moksleivis mokėsi mokykloje, Mykolas malė miltus, Musmiris muses marino; Mirė mylimas Molio Motiejus.

B. B.

SPAUDOS APŽIŪRINĖJIMAS

— Kai lauke atšilimas. Komunistinė "Šiuota" įsidėjo nuotrauką ir aprašymą apie šilumą šakiuose. "Šiuota" rašo: "Šakių miesto Tarybų gatvės keturiasdešimto ir keturiasdešimt antro namų vaikai Senj Besmegenį sodina ant radiatorių. Mat, šių namų butuose pakankamai šalta. Gyventojai jau ne kartą skundėsi rajono vykdomajam komitetui, komunalinių įmonių kombinatui, bet Seniui Besmegeniui kol kas pavojaus negresia".

— Jaunimo c. žinios įsidėjo straipsnį, kaip kas sutiko Naujuosius Metus. Manytume, kad verta žinoti ir visiem, taigi pateikiame santrauka.

Studentas (18 m.) — buvau nuėjęs į "studentų" šokus. Pagalvokite — aš tik pirmus metus studijuojau, o ten pats vyriausias buvau. Ot studentų šokiai! Vienas studentas ir šimtas gimnazistų. Nutariau, kad nemoriu su vaikais sutikti Nau-

jus Metus, tai nuvažiauvau į "Playhouse". Paaškę, kad aš ne vienas turėjau tokią mintį. Ten radau visus savo draugus ir Naujus Metus linksmai sutikau. Tik nerašykite mano pavardės, prašau, nes pasakiau mamai, kad einu į biblioteką ruošti egzaminams.

— Mergininkas (39 m.) — ha, ha, ha — kaip baliuje gali būti nesmagu. Gi per Naujų Metų sutikimus visos jaunos panelės gražiai apsirengusios — vienos su trumpais sijonėliais, kitos ligom iškirptom sukelėmis. O vienos, ha, ha, ha... buvo ir trumpa, ir iškirpta. Su ja beveik visą vakarą praleidau, bet neapvyliu ir kitų, ha, ha, ha.

— Fotografas (27) — gaila, kad taip trumpai galėjau baliuje

pabūti, bet šiandieną turėjau aplankyti dešimt tokių susibūrimų. Atrodo, kad lietuviams smarkiausiai baliavoja. Daug maisto, daug gėrimo, daug gražių mergaičių. O kai visos sužinojo, kad esu fotografas, panelės labai nuosirdžiai mane užiminėjo. Naujų Metų pasiryzimas — šiais metais neapsiminti jokių darbų Naujų Metų išvakarėse, o atėiti pas lietuvius pabaliavoti.

— Artistas (51 m.) — balius vaizdas man priminė operetę "O žuvėdros tebeklykia..." Gal teko matyti? Tai tur būt prisiminate, kad aš turėjau pagrindinę rolę. Nenoriu didžiulis, bet atvirai kalbant, tokio gero ir ypatingo pastatymo niekada nebuvo ir nebus. Tik truputį gaila, kad šimet nebus progos dalyvauti lietuvių spektakliuose, nes, tur būt, visi filmų režisoriai Hollywoodo neduos man ramybės.

— Pensininkas (76 m.) — Tiesą pasakius, aš baliuje net nedalyvavau. Tik negalėjau šiąnakt miegoti, tai nutariau išeiti pasivaikščioti ir gryn oru pakvėpuoti. Jau seniai tokiam baliuje nebuvau, bet, pasiklausęs tokių kalbų, prisimenu jaunystę, kai baliavodavome ištisom dienom. Ot būdavo smagu! (Čia pensininkas atsidūsta). Pasakykite man, gal žinote kokią vietą, kur dar nebaigė baliavoti? Gal vertėtų ir man ten dar užsukti...